

ΑΘΗΝΑ.

Η Τ Ο Ι

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΚΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ,
ΚΑΙ ΠΕΡΙ
ΕΦΕΥΡΕΣΕΩΝ.

Αρ. 1

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1831.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΠΟΛΛ' Α μακρὰν τῷ προκειμένῳ ἤθελον ἀπομακρυνθῆναι, εἰάν τις γεννάτατα ὄρια φιλολογικῆς ἐφημερίδος καταπνέσσει καὶ ἐκτανθῶ περὶ τῷ, πόσον ἡ Γεωγραφία γενικῶς θεωρημένη εἶναι μάθημα τερπνόν, ἐπωφελές, ἢ μᾶλλον ἐσιωδῶς ἀναγκαῖον διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Ἄλλ' ἀ καὶ μικρὰ σκέψις εἶναι ἰκανὴ νὰ πείσῃ κάθε ἄνθρωπον, ὅτι ὁ φιλομαθὴς Ἕλλην χρεωστῆ πρό πάντων νὰ ἀγγεληθῆ εἰς τὴν Γεωγραφίαν τῆς πατρίδος τῆς διότι διὰ μόνης αὐτῆς δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰ σεβαστὰ μνημεία τῶν προγόνων τῆς, καὶ διακρίνῃ τὰς τερπνὰς καὶ χαριεστάτας θέσεις, τὰς ὁποίας ὑμνήσαν οἱ ποιηταὶ τῆς, καὶ σημειώσῃ τὰς πεδιάδας, ὅπερ ἐχύθη ὑπὲρ ἐλευθερίας τὸ αἷμα τῶν προπατόρων τῆς, καὶ νὰ δείξῃ μεγαλοφρόνως εἰς τὰς ἀλλοεθνῆς τὰ βαθύσκια ἄλση, ἢ τὰ λείψανα τῶν περιζύλων σοῶν, ὅπερ παρεδρεύοντες οἱ σεβαστοὶ νομοθέται τῆς διέδιδον διὰ σοφῶν νόμων τὰς ὄρας τῆς δικαιοσύνης καὶ τὰς βάσεις τῆς φιλανθρωπίας εἰς ἅλα τὰ ἔθνη τῆς κόσμου.

Ἀπὸ τοιαῦτα αἰδήματα κινέμενος, ἀφ' ἧς ἐσύνταξα ἰκανὴν ὕλην ἀπὸ τῶν παλαιῶν Γεωγράφων, πολλάκις καὶ ἀπὸ τῶν ἰστορικοῦς, ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ περιέλθω εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ κάμω ἐφαρμογὴν τῶν παλαιῶν περιγραφῶν εἰς τὴν ἐνεσῶσαν κατάστασιν.

Ἐξέδεσα εἰς τὰ 1, 2, καὶ 5, φύλλα τῆς Γενικῆς ἐφημερίδος παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῆς Γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, θεμελιωμένας εἰς τὴν περιήγησιν τῆς Κ. Πενεβίλλου, ὁ ὁποῖος (ἀν δὲν ἀπατώμαι) ἐγράφε πλεονεχύτερον καὶ λεπτομερέστερον ἀπὸ ὅλης τῆς νεωτέρας περιηγητῆς περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ γενότης τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης δὲν ἔ-

συγχώρει να εκτανθῶ περισσότερο, ἐνταυτῷ δὲ ἤρχισε νὰ ἐκδίδεται ἡ παρῶσα ἐφημερίς, ἐνῶμιθα συμφέρον νὰ ἐκθέσω πλατύτερον δι' αὐτῆς καὶ τακτικώτερον τὰς γεωγραφικὰς μου παρατηρήσεις, ἐφαρμόζων αὐτάς, ὡς καὶ πρότερον, εἰς τὸ προειρημένον τῷ Κ. Πενκεβίλου σύγγραμμα: ἀρχομαι δὲ ἀπὸ τῆς περιγραφῆς τῆς ἀρχαίας Αἰτωλίας.

Περὶ τῆς Αἰτωλίας

“Ἡ Αἰτωλία, (λέγει ὁ Κ. Πενκεβίλος Τομ. Γ. βιβ. Ι. κεφ. 4. Σελ. 499 τῆς περιηγήσεώς τε (1)), εἶναι τὸ μέρος τῆς Ἑλλάδος τὸ περιλαμβανόμενον μεταξύ τῶν Ἀχελῶος καὶ Εὐήνου, τὸ ἐπὶ τῆς Πίνδος ἐπεκτεινομένη νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸν Παρνασσόν, εἰσφέρει πρὸς βορρᾶν μὲ τὰς συδένδρους κερυφάστας, καὶ τὸ μεσημβρινὸν αὐτῆς μέρος θρέχεται ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης τῆς Κορινθιακῆς κίλπης.”

Τὴν Πίνδον λοιπὸν θεωρεῖ ὄριον τῆς Αἰτωλίας πρὸς βορρᾶν ὁ Κ. Πενκεβίλος, τὸν Ἀχελῶον πρὸς δυσμὰς, τὸν Εὐήνον πρὸς ἀνατολάς, καὶ πρὸς μεσημβρίαν τὴν θάλασσαν, τὴν χιματίζεταν τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ πρὸς ἐπισηρίζω τῶν λόγων τε φέρει εἰς μαρτυρίαν τὸν Στράβωνα, ὡς ἀπονέμοντα τὰ ἴδια ὅρια εἰς τὴν Αἰτωλίαν. “ὁ Στράβων (λέγει Σελ. 499) σχεδιάζει ὡς Γεωγράφος τὰ ἴδια ὅρια, τὰ ὅποια ἀπονέμω καὶ ἐγὼ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν.”

Κάνεις δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι ὁ Ἀχελῶος ἦτον τὸ πρὸς δυσμὰς ὄριον τῆς παλαιᾶς Αἰτωλίας, καὶ ἡ θάλασσα, ἡ παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ἐπτενομένη, ἐχιματίζε τὸ νότιον πλευρὸν τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς. Ἀρκεῖ ὅμως νὰ παραθέσωμεν τὰ χωρία τῶν ἰδίων Στράβωνος, καὶ εὐκολὰ δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι διαφέρει πολὺ τὰ ὅρια τὰ σχεδιαζόμενα παρὰ τῷ Κ. Πενκεβίλῳ πρὸς ἀνατολάς καὶ βορρᾶν ἀπὸ τὰ διαγραφόμενα παρὰ τῷ Στράβωνῳ, ὁ ὅποιος, καθ' ὅσον παρατήρησα καὶ ἐγὼ εἰς διάφορα μέρη, περιέγραψε μὲ ἰκανὴν ἀκρίβειαν τὰς σειρὰς τῶν ὄρεων καὶ τὰς βλάς τῶν ποταμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον δύναται νὰ διακρίνη τις τὰ ὅρια τῶν ἐπαρχιῶν· καθότι αἱ μεταναστάσεις τῶν ἔθνων, αἱ καταστροφαὶ τῶν πόλεων, καὶ ἐν γένει ὅλα αἱ πολιτικαὶ μεταβολαὶ φέρουσιν ἰκανὴν σύγχυσιν εἰς τῶν παλαιῶν ὀρίων τὴν διαχώρισιν. Ἀπὸ τὰς περιόδους λοιπὸν τῷ Στράβωνῳ βιβ. Θ. κεφ. Δ. § 12 “τὸ δ' ὄρος (ἡ Οἶτη) διατείνει ἀπὸ Θερμοπυλῶν καὶ τῆς ἀνατολῆς, μέχρι πρὸς τὸν κόλπον τὸν

(1) Αἱ εἰς τὴν περιήγησιν τοῦ Κ. Πενκεβίλου σημειώσεις μου ἀναφέρονται εἰς τὴν τρίτην ἔκδοσιν τοῦ 1826 ἔτους.

Ἀμβρακικὸν καὶ τὴν ἐσπέραν, καὶ βιβ. Ι. κεφ. Β. § 1 ὑπέρεκκενται δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ καὶ τοῖς προσθερείοις μέρεσι τῶν μὲν Ἀκαρνανῶν Ἀμφιλοχοί, τέτων δὲ Δόλοπες καὶ ἡ Πίνδος. Τῶν δ' Αἰτωλῶν Περγαῖοι τε καὶ Ἀθαμᾶνες, καὶ Αἰνιάνων τι μέρος τῶν τὴν Οἶτην ἐχόντων, συναγεται, ὅτι μεταξύ τῆς Αἰτωλίας καὶ Πίνδος παρεμπίπτει ἡ Οἶτη, καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς κέντα οἱ Αἰνιᾶνες οἱ κατοικῶντες τὴν Οἶτην, οἱ Ἀθαμᾶνες καὶ οἱ Περγαῖοι, ὡσεὶ ἡ Πίνδος δὲν εἶναι τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς παλαιᾶς Αἰτωλίας ὄριον.

Πάλιν ἀπὸ τὰς ἐξῆς περιόδους τῷ ἰδίῳ Στράβωνῳ βιβ. Ι. κεφ. Β. § 22 “εἶτα Μολύκρια, καὶ πλησίον τὸ Ἀντίρριον τὸ τῆς Αἰτωλίας ἔριον καὶ τῆς Λοκρίδος, καὶ βιβ. Ι. κεφ. Β. § 3, “ἐπίκτητον δ' (Αἰτωλίαν) τὴν τοῖς Λοκροῖς συνάπτουσαν ὡς ἐπὶ Ναύπακτον καὶ Εὐπάλιον... μέχρι τῆς Οἰτάμας καὶ Ἀθαμᾶνων, καὶ βιβ. Ι. κεφ. Β. § 4. “ἔχει δὲ καὶ ἡ Αἰτωλία μέγιστον μὲν ὄρος τὸν Κόρακα συνάπτουσα τῇ Οἶτῃ, καὶ βιβ. Ι. κεφ. Β. § 1. “Αἰτωλοὶ δὲ ἔχουσι τὸ πρὸς ἄνω (τῷ Ἀχελῶῳ) μέχρι τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν καὶ τῷ Παρνασσῷ καὶ τῷ Οἰταίῳ, καὶ βιβ. Θ. κεφ. Γ. § 1. Τῶν δὲ πλευρῶν τῷ Παρνασσῷ τὸ μὲν ἐσπέριον νέμονται Λοκροὶ τε οἱ Ὀζόλοι, καί τινες τῶν Δωριέων, καὶ Αἰτωλοὶ κατὰ τὸν Κόρακα προσαγορευόμενον Αἰτωλικὸν ὄρος, ἔτι δὲ ἀπὸ τὰς περιόδους τῷ Σκύλακος τῷ Καρυανδέως εἰς τὸ ἀέθρον Αἰτωλίας τῷ περιήγηστῳ Σελ. 33. “ἡ δὲ Αἰτωλία παρήκει τὴν Λοκρίδα πᾶσαν ἀπὸ μεσογαίας μέχρις Αἰνιάνων, καὶ τῷ Θεκυδίδῳ Ζύγγῳ Γ. “ὡσεὶ καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιοπέων (1) οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν Κόλπον καθήκοντες Βωμιεῖς καὶ Καλλιεῖς ἐβοήθησαν.” Ἐκ πάντων τέτων συναγεται, ὅτι τὸ πρὸς ἀνατολάς ὄριον τῆς Αἰτωλίας δὲν ἦτον ὁ Εὐήνος, ὡς νομίζει ὁ Κ. Πενκεβίλος, ἀλλὰ τὸ Ἀντίρριον, μία γραμμὴ ἐπτενομένη ἕως εἰς Ναύπακτον καὶ Εὐπάλιον, ὁ Κόραξ, οἱ Λοκροὶ οἱ Ὀζόλοι, καὶ ὁ Παρνασσός κατὰ τὸ ἐσπέριον πλευρὸν, ἔπειτα οἱ Οἰταῖοι, καὶ ἐφεξῆς οἱ Ἀθαμᾶνες, ὅπως περατῆται καὶ ἡ πρὸς βορρᾶν γραμμὴ. Τέτων δοθέντων ἰδὲ ὅποια νομίζω εἶναι ἡ ὀρθοτικὴ γραμμὴ τῆς παλαιᾶς Αἰτωλίας κατὰ τὴν ἐνεσῶσαν κατάστασιν.

Ἀρχεται ἀπὸ τὸ Ἀντίρριον, καὶ διευθύνεται ἕως ὑπεράνω τῆς πόλεως

(1) Οἱ Ὀφιοπέες ἢ Ὀφιεῖς ὅτι ἦτον ἔθνος τῆς Αἰτωλίας ἔχουσαν μάρτυρα τὸν Στράβωνα βιβ. Ι. κεφ. β. § 5 «Ὁ δὲ Εὐήνος ἀρχεται μὲν ἐκ Βωμιέων τῶν ἐν Ὀφιεῦσιν, Αἰτωλικῷ ἔθνει, καθάπερ καὶ οἱ Εὐρυτᾶνες, καὶ Ἀγραῖοι, καὶ Κοιρητῆς καὶ ἄλλοι.» ὡς θέλομεν ἀναφέρει ἐν τῷ οικίῳ τοῦ πλατύτερον.

Ναυπάκτε καὶ μέχρι τῆς Μόνης ποταμῶ, ὅπερ πρέπει νὰ ἦτον τὸ Εὐπάλιον, ὡς θέλει ἀναφέρειμεν ἀλλοιῶς· ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ Ὄζολαία Λοκρὶς παράκειται εἰς τὸν Κρηθιακὸν κόλπον ὡς ταῖα ἀπὸ Ναυπάκτε μέχρι τῆς πόλεως Σάλωνος, ἡ ὁποία ἦτον ἡ Ἀμφισσα, ἡ γραμμὴ ἀναμφισβότως θέλει ἀκολουθήσει τὴν διεύθυνσιν τῆς Μόνης ποταμῶ ἕως εἰς τὸ φανὸν τῆς Λιδωρικίης, ὅπερ ἀρχικῶς ὁ Κόραξ, ὅστις εἶναι τὰ σήμερον ὀνομαζόμενα Βαρδύσια· ἐκείθεν δὲ ἐξακολουθεῖσα τὴν ποταμιανὴν Λιδωρικίην, ἡ ὁποία χηματίζεται ἀπὸ τὴν σειρὰν τῆς Κόρακας, καὶ τὸ ἐσπέριον πλευρὸν τῆς Παρνασσῆ, φθάνει εἰς τὸ μέρος ὅπερ ὀνομάζεται Κέτζερον, ὅπερ συνάπτεται ἡ Ὄτη μὲ τὸν Κόρακα, καὶ ἕως ἐδῶ φθάνει ἡ πρὸς ἀνατολὰς ἐροθετικὴ γραμμὴ τῆς Αἰτωλίας· ἐὼν ἔμως ἀναχωρῶντες ἀπὸ τὸ Κέτζερον διασωμεν τὴν Ὄξυαν, περὶ τὴν ὁποίαν ἐκατοικῶσαν οἱ ἔχοντες τῶν Ὀφιοπέων οἱ Βαριεῖς καὶ οἱ Καλλιεῖς, καὶ ἐξακολουθήσωμεν τὴν σειρὰν τῆς Οἰτίας εἰς Σαράντενα καὶ Κοικάλια, ὅπερ ἐκατοικῶσαν οἱ Οἰταῖοι καὶ μέρος τῶν Αἰνιάνων κατὰ τὸν Στράβωνα, ἐκείθεν δὲ ἐκτανθῶμεν μέχρι τῆς Ἀμβρακικῆς κόλπου, χηματίζομεν καὶ τὴν πρὸς Βορρᾶν γραμμὴν τῆς Αἰταλίας, ἡ ὁποία ἀπέχει ἀπὸ τὴν Πίνδον, ἐπειδὴ παρεμπίπτει τὸ Βελῆχι, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Τυμφρητός.

Γεωργίος Αἰνιάν.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Χάσμα μέγα εὐρίσκεται εἰς τὴν ἰσορίαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν πρῶτον τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἕως τὴν ἐποχὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ κυριωτέρως ἀγνοεῖται ἡ κατάστασις τῶν ὀρειῶν μερῶν τῆς Στερεῆς Ἑλλάδος, ἐν ᾗ καὶ ἀπὸ διαφόρων ἀμυδρῶν ὑπομνήματα ἱστορικὰ, καὶ ἀρχαίας παραδόσεις φαίνεται, ὅτι καὶ ἐπαναστάσεις διάφοροι ἐγένοντο εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ πλεονεκτήματα ἐπῆρχε διάφορον τῶν εἰς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος ἐπικρατούντων, καὶ τὸ σύστημα τῶν Ἀρματολῶν (μοναδικόν τῶν εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος) διετηρεῖται μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Πόρτας ἕως τῆς ἐπαναστάσεως· δὲν ἐλείφθη καὶ πεπαιδευμένοι ἄνδρες ἀνεκαθεν εἰς τὰς ὀρεινὰς ταύτας ἐπαρχίας, ὅτε τὰ σχολεῖα ἐξαλείφθησαν ὀλοτελῶς.

Θέλει κοινοπήσω καὶ περὶ τούτου ὅσα ἠδυνήθη νὰ συναζῶ, νομίζων, ὅτι ὅταν καὶ ἄλλοι πολλοὶ λόγιοι ὁμογενεῖς, εἰ διατρέξοντες μάλιστα εἰς τὴν Εὐρώπην, φροντίσωσι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, θέλει δυνηθῆ μίαν ἡμέραν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος νὰ συνάψῃ τὴν παλαιάν μετὰ τὴν νέαν ἰσορίαν του.

Ὅταν τὰ Βάρβαρα καὶ αἰγρια ἔθνη τῆς Βορρᾶς, ὑπερχειρίσαντα εἰς τὰ παγετώδη τῆς Σκυθίας κλίματα, ἐξῆλθον ὡς νέφος ἀκρίδων, καὶ ἐσκέπασαν τὰς ἀναπεπταμένας καὶ εὐφορατάτας πεδιάδας τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας, τὸ δὲ ψυχροβόραγαν ἤδη Βυζαντινὸν κράτος, κρημαμένον ὡς ἀπὸ λεπτῆ καὶ σαφῆς σήμονος, ἐπερίμενον ὡραὶν παρ' ὡραὶν τὴν ὀλοτελή ἐξόντασιν τῆς ἀδρανεῶς τῆς ὑπάρξεως, ἄλλοι οἱ λόγοι καὶ πρόκειται τῶν κινδυνεόντων μερῶν εἰς μόνην τὴν Φυγὴν ἐξήτησαν νὰ εὐρωσι τὸν σωτηρίαν των.

Ἡ Ἰταλία, καὶ τὰ λοιπὰ γειτνιαζόμενα παράλια τῆς Ευρώπης ἐγένοντο ἄσυλον εἰς ἐκεῖνες τὰς ἀθλίους φυγάδας, ὅσοι ἠδύναντο νὰ εὐρωσιν ἐκεῖσε σμικρὸν μέρος ζωῆς, ἢ ἔχον τρέπιν, ὡς νὰ μὴ κατανήθων ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπ' ἑαυτῶν εἰς τὴν ξένην ταύτην γῆν νὰ ἀπλώσασιν χεῖρα δι' ἑλεον· οἱ δὲ λοιποὶ ἀφίσαντες τὰς τεργίνας καὶ εὐφορές πεδιάδας, ἐσέδυσαν εἰς τὰ βάθη ἀδιεξίτητων δρυμῶν, ἢ κατέβησαν εἰς θαλάσσιαν καὶ ἀνήλιαν φάραγγα· ἐκεῖ θέσαντες τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκάς των, ἐξήρχοντο ἐνίοτε ὡς ὄφεις ἐκ τῶν φωλεῶν, καὶ ἀρπάζοντες τὰ προσυχνάτα, ἐπαμέστρον φέροντες τροφὰς εἰς τὰ ἀδενήτων τέκνα, καὶ τὰς ἐρημοτραφεῖς συζύγους των.

Ἀντέχεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ ἀνώμαλος καὶ ἀδιάλλακτος αὐτὸς πύλεμος, ἀλλὰ τέλος πάντων βαρυνθέντες οἱ Τέρκοι ἀπὸ τὴν ἀδιάλεπτον λεηλασίαν τῶν ὀχληρῶν αὐτῶν γειτόνων, καὶ οἱ Ἕλληες ἀπὸ τῆς νὰ ζωῆς θηριώδη βίον, ἀπεφάσισαν νὰ παύσωσιν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὸν ὀλοθρευτικὸν τῆτον πόλεμον.

Συνθήκαι ἐπωφελεῖς πρὸς τὰς Ἕλληνας ἐκ μέρους τῶν Τέρκων, καὶ Φέροι ἐλαφροὶ, οἱ μὲν λόγῳ χαρᾶς, οἱ δὲ λόγῳ ἀποδεκατώσεως ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων ἦτον τὰ ἀμοιβαῖα συμφέροντα, τὰ ὁποῖα κατεπράυναν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὸ θυμοειδὲς καὶ φιλοπόλεμον ἐκ τῆς ἢ πολιτικῆς διοικήσεως τῶν ὀρειῶν τῶν ἐπαρχιῶν ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῆς λαῶν ἐκλεγόμενης δημογεροντίας, καὶ μίᾳ κρατικῆς φερεῖ ὀνομαζομένη ἀρματολῶν ἐξέτελει τὰς διαταγὰς τῶν δημογερόντων, καὶ ἐφύλαττεν ἀπὸ ἐπιδρομῶν λησῶν τὴν μικρὰν ταύτην ἐπικρασίαν.

Ἀλλ' οἱ Τέρκοι θρασυεῖς διὰ τὰς εὐτυχεῖς δορυκτικῆς, καὶ Βάρβαροι κατὰ τὸν τρόπον τῆς διαγωγῆς δὲν περιορίζοντο εἰς ἔμφρονα προφύλαξιν τῶν συνθηκῶν, ἀλλὰ μὲ τὰς ἀλλεπαλλήλους παρανομίας των ἐπέσυρον πότε τῆ ἐνὸς καὶ πότε τῆ ἄλλης τὴν ἀγανάκτησιν, ἐκ τῆς ὁποῖας ἐπήγασαν καὶ ἐπαναστάσεις μετὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνακτίσεως τῆς παλαιᾶς ἐλευθερίας, καὶ φόνοι ἰδιωτῶν Ἑλλήνων πρὸς Τέρκους κατὰ διαφόρους ἢ ποχὰς καὶ ἐπὶ διαφόροις ἐγκλήμασι.

Όταν κατά τὰ 1692 ὁ Λιβέριος Ἰεραικῆς, λαβὼν δύναμιν θαλάσσιον παρὰ τῶν Ἑνετῶν εὐγῆκεν εἰς Ἄρταν, ἔλαβε Φιλοφρονεσάτην ὑπόδοχὴν παρὰ τῶν Ἀρματωλῶν καὶ μεγάλην βοήθειαν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τε συμφώνως μὲ τῆς Ἀρματωλῶν ἐβοήθησαν καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ὄρειων ἐπαρχιῶν, καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα κατῆ ἐκυρίευσαν ὅλην τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν, Φρονεύσαντες ἢ διώξαντες τὸς ἐκεῖσε εὐρισκομένους τῆρες, ἀνέβησαν εἰς Καρπενήσι, ὅπερ κατέσφαξαν ἐπίσης τὸς ἐκεῖ τῆρες, μετέβησαν εἰς Νεαπάτραν, ὅπερ καταδιόξαντες τὸς τῆρες, αἰχμαλώτισαν ὅλας τὰς οἰκογενείας τῶν, καὶ ἐφθασαν ἕως εἰς τὸ κομμένον Ἰζαμί εἰς Φέρσαλα. Μετὰ ταῦτα συμβιβασθέντες μὲ τὴν Πόρταν οἱ Ἑνετοὶ, ἔσειλαν καὶ ἐσήκωσαν τὸν πόλεμον, ὅς τις εἶχεν ἀράξει εἰς Στιηλύδα, ὅπερ σώζονται ἀκόμα τὰ ἐρείπια ἐνὸς φρενὸς ὅπερ εἶχαν κατασκευάσει ἐκείθι καὶ εἶχεν προφυλαγμένας τὰς ἀποθήκας τῶν ἐκ τῆς ἡναγκάσθησαν καὶ ὀπισθοδρομήσωσι, καὶ ἔτω διελύθη ἡ ἐκστρατεία αὐτῆ, ἡ ὁποία διήρκεσε τέσσαρα ἕως πέντε ἔτη· σώζεται ἐν παραδόσει, ὅτι αὐτὸς ὁ Λιβέριος ἐνυμφεύθη μίαν γυναῖκα πλυσίαν ἀπὸ Μαυρήλε, χωρὶν τῆς Νεαπάτρας ἣτις ἔχουσα μίαν μεγάλην καὶ λαμπρὰν οἰκίαν, εἰς τῆς ὁποίας τὴν περιουσίαν εὐρίσκειτο ἡ νῦν σωζομένη ἐκκλησία τῆς χωρὶς αὐτῆ, ἐλυπέτο, ὅταν τὴν παρέλαβεν ὁ Λιβέριος καὶ ἐφυγον ὡς ἀναγκασθεὶς ὁ σύζυγός τῆς ἔσειλε καὶ τὴν ἔκαυσεν ὅτι αὐτὸς ἐκτίσθη μίαν ἐκκλησίαν εἰς Καρπενήσι τὴν Ἁγίαν Τριάδα, καὶ κάποιος Κώστας Ράβδας πρωτοπαλλήκαρον τε μίαν εἰς Νεοχωρὶ Κωστριάδας χωρίον τῶν Ἀγρῶν· ὅτι ἐξῆσεν ἕως τὰ ἔσχατα ἕνας τῆρος εἰς Νεαπάτραν Σκλαβῆνος ὀνομαζόμενος ἐπειδὴ ὅταν μετὰ τὴν ἀρχμαλωσίαν ὑπέστρεψεν ἡ μητέρα τε εἰς Νεαπάτραν, ἦτοι ἐγκυος, καὶ ἐγεννήθη αὐτός· ὀνομάθη δὲ Σκλαβῆνος διότι ἦτον καὶ πολλοὶ Σκλαβῆνοι εἰς τὴν συνοδίαν τῆς Λιβερίας. Γεώργιος Διυιάν.

Σύνοψις Ἱστορικῆ περὶ τῆς ἐνεσώσεως καταστάσεως
τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας (I).

Ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐγκαταλελειμμένη ἀπὸ τὴν ἀν-

(I) Τὸ παρὸν ὑπόμνημα συνεγράφη παρὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως παρὰ τῶν μητροπολιτῶν Ἑλλήνων, ὅσοι διὰ τῆς παιδείας καὶ τῶν ἀρετῶν ἐτίμησαν τὴν ἀρχιερατικὴν καθέδραν· ἐξεδόθη δὲ μόνον πρὸ ὀλίγου Γαλλιστι εἰς τὸν Ταχυδρόμον τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ δὲ περιέχει πολλὰς ἱστορικές ἀκριβεῖας καὶ ὑπομνήσεις ὅχι ὀλίγου λόγου ἀξίας περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἐβρίναμεν ἀρμόδιον νὰ κατατάξωμεν αὐτὸ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἱστορικῶν ἀρθρῶν, τὰ ὁποία θέλει περιέχει ἡ Ἀθηνᾶ. — Σημ. τοῦ Διευθυντοῦ.

Θρωπίνην ἀδυναμίαν εἰς τῆς πανδαμάτορος χρόνε τὴν δύναμιν, εἰς τὴν καταδρομὴν τῶν βαρβάρων καὶ εἰς τὰς τρικυμίας τῶν χισμάτων, ἀλλ' ἀξία τῆς θεῆς αὐτῆς ἀρχηγῆς καὶ τῶν ἀπέρων σκοπῶν, διὰ τῆς ὁποίας συνέση, παρέχει εἰς τὸς λαὸς, οἵτινες ἀγαθῆ τύχῃ ἐγεννήθησαν ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς, τὰ ἰχυρὰ μέσα τῆς νὰ εὐρίσκωσιν εἰς τῆτον τὸν κόσμον τὴν μεγαλύτεραν εὐτυχίαν, καὶ τὸς ἀγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν διὰ τῶν ἀλανθῶν ζωνῶν τῆς ἀρετῆς.

Ἡ χριστιανικὴ ἱστορία διηγᾶται τὴν συνέχειαν τῶν θαυμάτων, τὰ ὁποία ὑπεσῆριζον τὴν ἐκκλησίαν ταύτην σεραὴν καὶ ἀσάλευτον, εἴτε διὰ τὴν νὰ σώσῃ τὸς ὑπὸ τῆς αἰωνίης αὐτῆς θύρας καταφυγόντας πιστῆς, εἴτε διὰ τὴν ἀνίξη ποτὲ τὰς σεβαστὰς αὐτῆς θύρας εἰς ὅλας τὸς λαὸς τῆς γῆς.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνεσῶσα ὑπαρξίς τῆς ἐκκλησίας ταύτης παρεσιάζει ἐκπληκτικὰ τεράσια, τὰ ὁποία, ἔργον ὄντα ἰχυρὰν τῆς Κυρίας, ἀποτέλεσμα τῶν μεγαλητέρων πολιτικῶν μεταβολῶν, καὶ ἴσως τὸ προμήνυμα τῶν ὅσα μέλλου νὰ συμβῶσι μίαν ἡμέραν, κινῶν ἐν ταύτῳ τὴν εὐσέβειαν τῶν χριστιανῶν, τὰς μελέτας τῆς φιλοσόφου, καὶ τὴν προσοχὴν τῆς πολιτικῆς.

Ἐπὶ τῆτοις ἐπιθυμῆν Ἰμετέρας Ἐξοχότης νὰ καταμάθῃ τὴν ἐνεσῶσαν κατάστασιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀρκεῖ ὅτι μ' ἔδωκε τὰς περὶ τῆς διαταγῆς τῆς, καὶ θέλω σπευδάσει, ἐκτελῶν αὐτὰς, νὰ δευθῶ ἀξίος τῆς ἐμπιστοσύνης, μὲ τὴν ὁποίαν μὲ τιμᾶ. Ἀλλὰ διὰ νὰ παραστήσω ἐφ' ἐνὸς μόνου πίνακος ὅλα τὰ ἀντικείμενα, ἐξ ὧν σύγκειται ἡ τῶν πραγμάτων τῆς ἐκκλησίας καθολικὴ διεκκρίσις, πρέπει νὰ ἀναβῶ εἰς τὰς δύο πρώτας ἐποχὰς τῆς χριστιανισμοῦ, καὶ νὰ ἀναπτύξω εἰς τὰ ὄμματα τῆς Ἰμετέρας Ἐξοχότητος τὴν σειράν τῶν συμβεβηκότων, τὰ ὁποία ἐπέφερον τὴν παρεῖσαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας κατάστασιν.

Πρώτη ἐποχὴ. — Ὁ θεῖος νομοθέτης τῆς ἀγίας ἡμῶν πίσεως ἐξελέξατο τὸς μαθητὰς τε ἐξ ἀνθρώπων εὐτελῶν· τὸς κοινῶν τὰ μέγιστα αὐτῆς μυστήρια, τὸς χειροτονεῖ ἐπισκόπους ἀνθ' ἑαυτῆς, τὸς ἐμπνέει τὴν χάριν τῆς ἀγίας πνεύματος, τὸς ἐπιτρέπει ἐξουσίαν νὰ λύσῃ καὶ δένωσι τὰς ἀμαρτίας τῶν θνητῶν, τὸς δίδει τὰς κλεῖς τῆς ἐρανίης αὐτῆς βασιλείας, τὸς συνιστᾷ εἰς τὴν προσοσίαν τῆς αἰωνίης πατρόστε, καὶ τὸς ἐξαποστέλλει μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διὰ νὰ θεμελιώσωσι τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν. Ἡ ἐκκλησία θριαμβεύουσα ἀνυψῆται ἡνέα τῆς εὐαγγελίης διδασκαλία αὐξάνει· οἱ λαοὶ τὴν παραδέχονται· τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν γίνεται ἀναρίθμητον. Ἀλλ' ἡ καθαρά καὶ ὑψηλὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ἠθικὴ δὲν ἠδύνατο νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν δολοπλόκον πολιτικὴν τῶν δυνατῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐκάθητο τότε, ὡς δεσπότην ἀνά μέσον βασιλεῦσιν.

Ἡρχιστε δὴ ὁ διαγωγὸς τῶ χριστιανισμοῦ οἱ ἀπόστολοι, οἱ ἱεροὶ διδάσκαλοι καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτῶν, πλήρεις τῆς χάριτος τῆ Κυρίας, γίνονται τὰ πρῶτα θύματα· αἱ γυναῖκες καὶ αὐτὰ τὰ παιδιά θριαμβεύειν κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν καταδιωκτῶν διὰ τῆς αἰκλιότητος καρτερίας τῶν εἰς τὰ βασάναι· ἡ χεὶρ τῆ ὑψίστης ὑποσηρίζει τὰς ἐκλεκτὰς τὰς εἰς τὴν μάχην, τὴν ὁποίαν ἐγείρειν κατ' αὐτῶν οἱ ἄπιστοι. Καὶ ἐκ τῆ κόλπε δὲ αὐτῆ τῆς καταδρομῆς γεννῶνται νέοι τῆς πίστεως ζηλωταί.

Ἐκτοτε συνέστη καὶ ἐξηπλώθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ἱεραρχία οἱ τῶν ἀποστόλων διάδοχοι διασκορπισθέντες ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς γῆς ἐκτελοῦν μετ' ἐπιτυχίας τὸ ἱερόν των ἐπάγγελμα· τὸ ποιμνιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μεγαλύνεται καὶ διαχωρίζεται, καὶ οἱ σοφοὶ καὶ κεφωτισμένοι ποιμένες τὸ ὁδηγοῦσιν εἰς τὰς σωτηριώδεις νομάς.

Κατὰ τὰς τρεῖς πρῶτας ἐκατονταετηρίδας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον πίσιν ἀφοσίωσις τῶν πιστῶν δὲν λαμβάνει ἄλλο ἔπαθλον εἰς τὸν περιόλον τῶν Ἐκκλησιῶν των οἱ ἱεροὶ ποιμένες, δὲν ἀπέβλεπον οὔτε εἰς βαθμούς, οὔτε εἰς προνόμια, οὔτε εἰς δόξας· αἱ μόναι τιμαὶ, τὰς ὁποίας διώκουσιν, εἶναι ἦθι ἀμίλυντα, αὐστραὶ ἀρεταί, αἱ προόδοι τῶν μαθητῶν τοῦ πρεσβυτερίου κατὰ τὴν μάθησιν καὶ τὴν πράξιν τῆς ευαγγελικῆς διδασκαλίας.

Δευτέρω ἐποχῇ. — Ὁ Κωνσταντῖνος ἐναγκαλίζεται τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν. Ἐπὶ τῶν ἐρεπιῶν τοῦ Βυζαντίου θεμελιώνει τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ καθιστᾷ εἰς αὐτὴν τὸν θρόνον του. Χάρις δὲ εἰς τὴν θεϊαν δύναν μιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸ Ῥωμαϊκὸν βασιλεῖον, τὸ ὁποῖον ἤγγιζε νὰ ὑποπέσῃ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ λαοῦ του, ὑποσηρίζεται ἀκόμη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αυτοκράτορος τούτου ἡ Ὁρθόδοξος πίσις γίνεται ἡ ἐπικρατοῦσα, ἀνεγείρεται ἐκ τῆς ταπεινώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν ἐβύθισεν ὁ διωγμὸς καὶ ἡ φρίκη, καὶ στολίζεται μετ' ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς τιμάς.

Οἱ τῆς Ῥώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Αἰγύπτου, Συρίας καὶ Ἱερουσαλῶν ἐπίσκοποι τιμῶνται μετ' ὅλον τὸν τίτλον τῆ πάπα καὶ τὸν τῆ πατριάρχου. Οἱ δὲ εἰς μεγάλας ἐπαρχίας προεδρεύοντες ἐπίσκοποι ὀνομάζονται ἀρχιεπίσκοποι μητροπολίται, οἱ ὑπάλληλοι, ἀρχιεπίσκοποι ἀπλοῖ, καὶ οἱ μικρῶν τόπων προεστώτες καλεῖνται ἐπίσκοποι. Ταῦτα τὰ ἀξιώματα, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἔτοι βαθμοὶ γεννῶσι νέας Ἱεραρχίας, αἵτινες ἀπαιτῶν νέας δικαιοδοσίας. Οἱ πάπα καὶ οἱ πατριάρχαι λαμβάνειν ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἀρχιεπισκόπων, καὶ οἱ μητροπολίται ἐπὶ τῶν ἐπι-

σκόπων, ἐκ τῶν ὁποίων ἔχει ἕκαστος ἀριθμόν τινα ἀνάλογον μετ' τὴν ἔκτασιν τῆς ἀποστολικῆς αὐτῆ κυριαρχίας. Ἡ τῶν παπῶν καὶ πατριάρχων ἐξουσία συνίστατο εἰς τὸ νὰ ἐγκρίνωσι τὴν ἐκλογὴν τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων, τὴν ὁποίαν ἔκαμνεν ὁ κληρὸς τῶν οικείων ἕκαστ ἐπαρχιῶν, νὰ ἐπαρτυπῶσιν εἰς τὴν διαγωγὴν τῆ κλήρου, ὥστε νὰ διδάσκηται εἰς ὅλην τὴν τὴν καθαρότητα ἡ τῶν ἀποστόλων διδασκαλία· καὶ τέλος πάντων νὰ προσκαλῶσιν ἐνίστε παρ' αὐτοῖς τὰς μητροπολίτας καὶ ἀρχιεπισκόπους, διὰ νὰ κανονίζωσιν ἐκ συμφώνου τὰ πράγματα τῆς ἐκκλησίας.

Τότε ἡ πενία, μετ' τὴν ὁποίαν ἐτιμῶντο πρότερον οἱ ποιμένες, δὲν δύναται πλέον νὰ συμβιβασθῇ μετ' τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν λαμπρότητα, μετ' τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχιερεῖς πρέπει νὰ ἔρχονται ἐνώπιον τοῦ θρόνου. Οἱ αυτοκράτορες χαρίζου εἰς τὸν κληρὸν ἀπειρα εἰσοδήματα· τὰ ἀξιώματα τῶν πατριάρχων καὶ μητροπολιτῶν γίνονται ἀντικείμενον τῆς φιλοδοξίας τῶν μεγιστάνων τῆ βασιλείας, καὶ οἱ συγγενεῖς τῶν αυτοκρατορῶν νομίζου τιμὴν των νὰ τὰ λαμβάνωσιν. Αἱ αἰρέσεις, αἵτινες ἐτάραττον πάντοτε τὴν ἐκκλησίαν, ἐγείρονται πλείστερον κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν. Ἡ καθαρά καὶ ἀπλὴ ἀλήθεια τῆ ευαγγελικῆς μέλει νὰ φαῖ εἰς τὰ ἄμματα τῶν ἀνθρώπων, ἐξ αὐτῆς τῆς πρῶτης τῆς φιλοσοφίας πεπλανημένων, ὑπὸ σοβαρωτέρων τύπων. Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἀναγγέλλεται ἀπὸ τὰς πράξεις τῶν ἐπτά Συνοδῶν· τὸ ὑπερήφανον λογικὸν τῆ ἀνθρώπου ὑποτάσσεται, καὶ θριαμβεύει ὁ ζήλος τῶν ἱερῶν διδασκάλων. Ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ὁ ζήλος συντρέχεται εἰς τὴν σκόπελον τῶν ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν τεθραμμένων παθῶν. Ὁ πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔχει τὸν τίτλον τῆ οικουμενικῆς, ζηλοτυπεῖ ὁ τῆς Ῥώμης· διάφορα προσωπικὰ συμφέροντα αὐξάνει τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀντιζηλίας καὶ μετ' ὅλον τὰς ἀρχὰς τῆς διχονοίας. Ἡ φρόνησις τῶν Ἀνατολικῶν ἐπισκόπων σπεύδει νὰ κλείσῃ τὴν ἀνοιγομένην ταύτην τῆς ἐκκλησίας πληγὴν. Συνέρχονται, φιλονεικοῦν, ἀλλὰ πῶς νὰ συνδιαλλαγῶσι τὰ διάφορα διὰ τῆς δυνάμεως τῆ ὀρθῆς λόγου, ὅπου ἐναντιῶνται ἡ ἀνυπόστατος τῶν συμφερόντων δυνάμις;

Ὁ Μωάμεθ φαίνεται εἰς τὰ πέρατα τῆ βασιλείας. Προχωρεῖ ἐκ τῆ μέσθ τῆς Ἀραβίας ἔχων πρὸ αὐτῆ τὴν νεαντε διδασκαλίαν· οἱ ἀμαθεῖς καταπλήττονται, οἱ ἀρετικοὶ, ἀδιάλλακτοι ἐχθροὶ τῶν ὀρθοδόξων, τὸν ὑποσηρίζου, οἱ Ἰσδαῖοι τὸν παρέχου βοήθειαν, ἡ Κυβέρνησις τὸν καταφρονεῖ, καὶ κατακρίτος ἀμέλεια ἀφίνει εἰς τὴν ἀρεσίαν τὰ τὸν καθεῖν νὰ ἐπιβῆ βαθέως· καὶ ἀπὸ ἑνα ἀπλῶν σπινθηρῶ ἀμεληθέντα κατ' ἀρχὰς, ἐξάπτεται πυρκαϊά, ἥτις καταφλέγει τὸ μέγιστον καὶ ἀξιολογώτερον μέρος τῆ κόσμου. Ὁ μωαμεθισμὸς κἀμνει ταχέως προόδου ἐν τῇ Ανα-

τολή κ' επαπειλῆ τὴν Ῥωμαϊκὴν μοναρχίαν. Ἐξέρχοντα τέλος πάντων οἱ αὐτοκράτορες ἀπὸ τὸν βαθὺν λήθαργον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦσαν καταδυσθισμένοι ἐξ ἀδιακρίτου θεοσεβείας. Φρίτταν τὸν ὑπὸ τὸν θρόνον αὐτῶν ἀνοιγόμενον κρημνόν. Ἡ ἀνάμνησις τῆς παλαῆς τῶν δυνάμεως παρῖσταται εἰς τὴν τεταραγμένην φαντασίαν τῶν, βάλλεν τὰ δυνατά τῶν διὰ ν' ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τὸ βασιλείων τὴν μάστιγα τῆς νέας αἰρέσεως, ἀλλ' εἰς μάτην. Προσκαλῶν τὸν λαὸν ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν, ἀλλ' ὁ λαὸς οὗτος ἐνοθεύθη, ἠδῆνησεν, ἀπέκαμιν ἀπὸ τὰ τρομερὰ ἀποτελέσματα μακροχρονίου ἀναρχίας, κεκαλυμμένης ἀπὸ τὴν σκιά τῆς κυβερνήσεως. Ζητοῦν εἰς τὰς δημοσίας προσόδους νὰ ἀναψυχώσωσι τὸν λαόν, ἀλλ' οἱ πόροι τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου ἐξηράνθησαν σπουδάζουν τέλος νὰ ἐνώσωσιν ὑπὸ μίαν κ' τὴν αὐτὴν διαχείρισιν ὅλα τὰ μέρη τῆς πολιτείας· ἀλλὰ παράκαιρα· τὰ μέρη ταῦτα καταμεμελισμένα, διηρημένα εἰς μικρὰς ἐπαρχίας, διμερισθῆσαν μεταξὺ τῶν ἐκ τοῦ βασιλικῆς αἵματος καταγομένων. Ἡ Μωαμεθικὴ αἰρέσις καθορᾷ ὅλην τὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν χορηγεῖ εἰς αὐτὴν ἡ ἀδυναμία τῆς κυβερνήσεως χωρὶς τινος κυριότητος, τοῦ βασιλείου διηρημένου, τοῦ λαοῦ ὑπερεπιθυμοῦντος νὰ μεταβάλῃ τὴν τύχην του, κ' τὴν δράσει ἐπιδηξίως. Δεικνύεται πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀνεξιθρησκος, θεοσεβής, ἀγαθὴ, δικαία κ' ἐλευθερίος· ἀλλ' ὑπερήφανος, τρομερὰ κ' αἰμοδόρος πρὸς τοὺς ἀνθισαμένους. Οἱ ταλαίπωροι τῆς Ἀσίας Ἕλληνας κάμπτον τὸν αὐχένα εἰς τὸν ζυγὸν τῶν διαδόχων τοῦ Μωάμεθ, ἐλπίζοντες ὅτι διὰ μετρίου φόρου ἠδύναντο ν' ἀγοράσωσι τὴν εἰρήνην, τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, κ' τὴν ἐλευθερίαν ἀσκήσιν τῆς λατρείας τῶν.

Ὁ καιρὸς τῆς πραείας μεταχειρίσεως παρηλθεν εὐθύς. Οἱ Μωαμεθανοὶ ἐν ἀσφαλεῖ ἔχοντες τὴν κατάκτησίν των, βιάζον τοὺς Ἕλληνας νὰ δεχθῶσι τὴν θρησκείαν των. Ἐνταῦθα ἐπισφραγίζονται αἱ σκηναὶ τῆς Φρίκης· ὅλα τὰ εἶδη τῶν βασιανιστηρίων μεταχειρίζονται διὰ νὰ κάμωσι τοὺς Ἕλληνας νὰ μεταβάλωσι τὴν πίσιν των· ἡ ὠμότης κατήντησεν εἰς τηλικούτον βαθμὸν, ὥστε νὰ κόπτωσι τὰς γλώσσας τῶν ἀνδρῶν κ' τῶν γυναικῶν, ὅπως τὰ βρέφη, ἀποβάλλοντα τὴν μητρικὴν τῶν γλῶσσαν, νὰ βιάζονται νὰ λαλῶσι τὴν τῶν κατακτητῶν. Ἀλλ' οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀξιοθαυμάσιων ἐκείνων θυμάτων ἔμειναν ἀπαρρασαλεύτως προσκολλημένοι εἰς τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν, κ' βλέπομεν ἔτι κ' σήμερον ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανικοὺς λαοὺς μὴ λαλοῦντας ἄλλην γλῶσσαν παρὰ τὴν Ἀραβικὴν κ' τὴν Τουρκικὴν, κ' ἔχοντας εἰς τὰς γλώσσας ταύτας μεταφρασμένα τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὑπέφερον ἡ Ἐκκλησία ὅλους τοὺς διωγμοὺς, οἵτινες ἀνεφύησαν εἰς τὰ γενέθλια τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οἱ μητρο-

πολίται, οἱ ἀρχιεπίσκοποι, κ' οἱ ἐπίσκοποι, οἵτινες ἦσαν πολυάριθμοι, ἠφανίσθησαν παραχρῆμα εἰς τρόπον ὥστε ἀγνοεῖται τὴν σήμερον κ' ποία ἦσαν ἡ καθεδρεύεσα τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν. Οἱ δὲ ὀλίγοι ἐπίσκοποι οἱ διαφυγόντες ἔζησαν κεκρυμμένοι, καταφρονημένοι κ' διωγμένοι. Αἱ πρόσδοι τῶν ἐκκλησιῶν μετετρέπησαν εἰς διατήρησιν τῶν τζαμιῶν.

Ἡ Μωαμεθικὴ αἰρέσις ἀποκαθίσταται εἰς ἔθνος, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς εἰς μονάρχην. Οἱ διάδοχοι τῆ Μωάμεθ δὲν ἐκληρονόμησαν τὴν εὐφύαντα, τὰ κοινὰ πράγματα ἐξαιδεύον τὸν θρησκευτικὸν ἐνθουσιασμόν, ἡ κυριότης δὲν εἶναι πλέον ἠνωμένη, ἀλλὰ διαρρέεται μεταξὺ πολλῶν ἀρχηγῶν, τὲς ὁποῖαι οἱ Ἀραβες ἠνομάζον Πληθὺν Βασιλέων. Τότε διασκεδάζεται ὁ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον ἐπιεικίμενος χειμῶν, κ' ὁ θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως φαίνεται πάλιν τρερέμενος. Οἱ αὐτοκράτορες δὲν δράσσαν τὴν ἐπιτηδεῖαν εὐκαιρίαν διὰ ν' ἀποσπάσωσι τὰ σπέρματα τῆς αἰρέσεως ταύτης, ἀμελῶν τὸ νὰ ἐπαναλάβωσι τὰς παρ' αὐτῆς ἐκπεπορημένας ἐπαρχίας, δίδονται εἰς τὰς ἠδύτητας τῆς ἐφημέρου ἡσυχίας κ' εἰς ἐλπίδας κενάς.

Ὁ Ὀσμαντζίκης, ἐξ εὐτελῶν μὲν· εὐτελής Τερκιστάνος, πλήρης δ' εὐφύας κ' γενναιότητος, μετέρχεται κατ' ἀρχαίαι μὲν τὴν ληξείαν, ἔπειτα δὲ προσβάλλει, κ' ἀφανίζει, ταῦτο μὲν διὰ τῆς δεξιότητος, τῆτο δὲ διὰ τῆς τῶν ὀπλων δυνάμεως, τὲς Ἀσιατικὸς βασιλίσκου, οἵτινες εἶχον διαμεριδῆ τὰς κατακτήσεις τῆ Μωαμεθικῆ ἔθνης, γίνεται ἐπὶ τέλος κύριος αὐτῆ κ' ἀναβαίνει εἰς μέγιστον βαθμὸν δυνάμεως. Οἱ τῆ Ὀσμαντζικῆ διάδοχοι τελειοποιῶν τὸ ἔργον ἐκεῖνε, ἐκτείνεν τὴν κυριότητά των, διαπερῶν τὸν Ἑλλήσποντον, σάμνεν τὸν θρόνον των εἰς Ἀδριανέπολιν, καὶ δὲν ἀφίνεν εἰς τὲς Ῥωμαῖες αὐτοκράτορας, κυρίως ποτὲ τῆ μεγίστη μέρες τῆς γῆς, παρὰ μόνην τὴν Κωνσταντινὴ πόλιν.

Προσπαθῶν οἱ αὐτοκράτορες νὰ ἀναβάλωσι τὸ τέρμα τῆς ὑπαρξείας των, κάμνοντες μὲ τὲς Μωαμεθανὸς συνεχῆς συνθήκας καὶ διαπραγματεύσεις, ταπεινάς ἅμα καὶ ἐπιζημίαις. Ἐπικαλῶνται τὰς βοηθείας τῶν Δυτικῶν ἡγεμόνων, τὲς προτείνεν ἐπὶ τῆτο τρόπος συνδιαλλακτικὰς διὰ τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἑνώσιν· ἀλλ' ὁ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπος, ἀλαζῶν διὰ φαντασικὸν θρίαμβον, ἀνθίσταται, κ' ἡ ἐν Φλωρεντία σύνοδος ἐπὶ πᾶσι διαλύει πᾶσαν ἐλπίδα ἐνώσεως. Ἐτέρα σύνοδος διακηρύττει χρισματικὴν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀφορίζουσι ἀλλήλας αἱ δύο ἐκκλησίαι, κ' σημαίνεται διὰ τὸ βασίλειον τῶν Ἑλλήνων ἡ πεπωμένη ὥρα.

(Ἡ ἀπολοθία ἐφεξῆς)

Περὶ ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων.

Ἄρθρον Δ'.

Τυπογραφία.

Αὕτη ἡ λαμπρὰ ἐφεύρεσις ἐξέτελεσε τὸν σκοπὸν τῆς ἀνακαλύψεως τῶν γραμμάτων, διότι ἐχρησίμευσεν ὡς μέσον τῆς παιδείας καὶ ἐπετάχυνε τὰς προόδους τοῦ ἀνθρωπίνου νοός· ἀλλ' εὐκολώτερον ἔσται νὰ προΐδῃ τις τὰς ἀκέραιες εὐεργεσίας, ὅσας θέλει χρησθῆσαι τῆ λοιπῆ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, παρὰ νὰ προσδιορίσῃ μὲ ἀκρίβειαν τὸν τόπον καὶ τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἐγένετο.

Πολλαὶ πόλεις ἀμιλλῶνται διὰ τὴν τιμὴν ταύτην. Ἄλλ' ἡ Μαγνητία πρῶτη εἶδε καὶ τὰ πρῶτα τῆ τύπε δοκίμια· φαίνεται, ὅτι ἡ διὰ πινακίδων τυπογραφία, ἣτις ὑπῆρχε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Κίναν, προσημέωθη ἀπὸ τῆς Εὐρώπαιος περὶ τὰ τέλη τῆ 14 αἰῶνος εἰς τύπων εἰκόνων, χαρτῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων.

Ἰωάννης Γαττεμβέρι, γεννημένος εἰς Μαγνητίαν, ἐφαντάσθη πρῶτος νὰ ἐχαραξῆ εἰς ξυλίνους πίνακας σελίδας ὁλοκλήρους, τῶν ὁποίων τὴν τύπων ἐπαγελάμβανεν, ὅσας τις ἠθέληεν. Ἀλλὰ παρατηρήσας, ὅτι ἡ μέθοδος ταύτη ἦτον ἐλλειπής, ἐνώθη κατὰ τὸ 1444. μὲ τὸν περιβήτητον Φίλντε, καὶ μετεχειρίθη γλυπτὰ, χωριστὰ καὶ κινητὰ γράμματα κατασκευασμένα ἀπὸ ξύλου ἢ μεταλλῶν. Τὰ φοιχῆν ταῦτα βραχίονα κατὰ σειρὰν πλησίον τὸ ἐν τῆ ἀλλῆ, διεπερῶντο μὲ βράμματα, καὶ συνδεδεμένα σφιγκτὰ ἐσύνθετον τὴν γραμμὴν.

Κατὰ τὸ 1452 παραλαβὼν συμπράκτορα καὶ τὸν Πέτρον Σέφερ, εὗρον τὸ μέσον νὰ χωνεύωσι χαρακτῆρας μεταλλικούς· καὶ πιθανώτατον εἶναι, ὅτι πρῶτοι αὐτοὶ ἐδῶσαν εἰς Φῶς τὴν Ἱερὰν Γραφὴν, τῆς ὁποίας ὁ Ἑὶ Τόμος σώζεται εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆ Μαζαρίνης χωρὶς χρονολογίαν καὶ εἰδοποίησιν.

Ἀπὸ τὴν Μαγνητίαν λοιπὸν ὁ Τύπος διεδόθη εἰς ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον, καὶ τυπογραφία ἐσυστήθη εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην· ἡ τελειοποίησις τῶν φοιχειῶν καθὼς καὶ ἡ τῶν μηχανικῶν πιεστηρίων ἐφθασαν εἰς τὴν ἀκμὴν ταν· ἡ περθυμία καὶ ἡ ἐφεσις τῆ τυπικῆν ἔργων κοινὴ ἀνάγκη τῆς κοινωνίας, καὶ ἡ φιλόανθρωπος ἐπιβρόχῃ τῆς τυπογραφίας ἐκτείνεται πλέον εἰς τὰ ἄκρα τῆς γῆς. Ὅλα τὰ ἔθνη συναιδάνονται τὰ εὐτυχή της ἀποτελέσματα, ἡ δὲ Ἑλλάς χρεωστῆ εἰς αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος τὴν ἐλευθερίαν της.

Ἄλλ' ὦ Ἑλλὰς, φίλη τῶν Μουσῶν καὶ τῶν χαρίτων! μὴ μελύνης τὸν τύπον σε μὲ λαιδορίας καὶ μὴ ὕβρεις, αἰδοῖσαι ἐρεθίσεν τὰ πάθη καὶ διὰ ἀνίστην τὰς ἐκδικήσεις· μὴ συγχωρήσης ποτὲ νὰ ἐμφοτευθῶσιν εἰς τῆς κίλπεσε τὸ ἀκόριτον καὶ τὸ κύνειον, τὰ ὀλέθρια βίτανα, ἀλλὰ καλλιέργησον τὰς δάφνας καὶ τὰς ἐλαίας, αἵτινες λαμπρύνουν καὶ πλατίζεν τὸ ἀρῶνόν σε ἔδαφος. Καὶ καθὼς ὁ πολιτισμένος κόσμος μὲ ἐνθουσιασμένον ἐχαμρέτησε τὴν γενναίαν σε ἐπανάστασιν, οὕτω προσπάθησον νὰ ἐπαυγεθῶσιν εἰς τὸ ἔξῃς καὶ αἱ ἀρεταὶ τῆς παλιγγενεσίας σε. T.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ (I).

Περὶ Ὄρνιθων.

Κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν αἱ ὄρνιθες αἱ μαῦρες, καὶ μὴτε πολλὰ μεγάλας μὴτε πολλὰ μικραῖς, ἔχουν νοσιμώτερον κρέας καὶ γεννῶν περισσότερον αἱ ἄσπραις καὶ φαχτεραῖς δὲν γεννῶν τόσο πολὺ, καὶ ἀρπάζονται συχνότερα ἀπὸ τὰ γεράκια, διότι φαίνονται ἀπὸ μακρύτερα.

Αἱ ὄρνιθες, ὅπου ἔχουν κεφάλι ὑψηλὸν καὶ χονδρὸν, λευρὴ κόκκινον καὶ κῆτω κρεμασμένον, λαιμὸν χονδρὸν, σῆθος πλατὺ, σῶμα κοντόχοντρον, ποδάριὰ κίτρινωπά, φτερά μαῦρα, παρδαλά, καὶ κίτρινωπά, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν αἱ καλλίτερας καὶ γεννῶν περισσότερον.

Αἱ ὄρνιθες αἱ παχειαῖς γεννῶν ὀλίγον, καὶ τὰ αὐγά των δὲν ἔχουν τσάφλι σκληρὸν καὶ διὰ νὰ ὀλιγοσεύσῃν τὸ πολὺ πάχος, ἀνακατόνεν εἰς τὴν τροφὴν των κεραμίδι κοπανισμένον, καὶ εἰς τὸ νερό των τεπεσῆρι, ἢ καλήτερα ταῖς ὀλιγοσεύσῃν τὴν τροφὴν.

Αἱ νέαις ὄρνιθες ἀρχινῶν νὰ γεννῶν ἀπὸ τὸν Φεβρουάριον, ὅταν εἶναι καλὸς καιρὸς, καὶ γεννῶν περισσότερον ἀπὸ ταῖς παλαιαῖς, πλὴν αἱ παλαιαῖς εἶναι καλλίτερας διὰ κλώσισμα, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι καλὸν νὰ ἐμποδίζονται αἰ νέαις, καὶ ὅταν, περῶντας φτερόν εἰς τὴν μύτην, ἢ ἐρέχωντάς ταις εἰς κρῦνον νερόν, δὲν ἐμποδίζονται, ἀφ' ἐβγάλῃν τὰ πετλῖα, πρέπει νὰ ταῖς σμίγῃς μὲ ἄλλαις κλώσσαις, διὰ νὰ τὰ λησμονῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

Περὶ Γλώσσης.

Ὁ τρόπος, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζεται ὁ σίφρος Κοραῖς εἰς ὅλα σχεδὸν

(I) Εἰς ὅλα τα τὴν οἰκονομικῶν ἀφορῶντα κῆτρα θελομὲν μεταχειρίζεσθαι ὑφὸς γυδαῖον, διὰ νὰ καταλαμβάνωνται καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπλουστέρους. — Σημ. τοῦ Διευθυντοῦ.

τὰ συγγράμματά τε ὡς πρὸς τὴν σύναξιν ὕλης λεξικῆ τῆς καθομιλεμένης γλώσσης, καὶ κυριωτέρως εἰς τὸν Γ. τόμον τὸν Ἀτάκτων τε, τὸ Γλωσσογραφικῆς ὕλης δοκίμιον, εἶναι πολλὰ συντελεστικὸν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀρχῆς τῆ χηματισμῶ πολλῶν τῆς καθομιλεμένης γλώσσης λέξεων· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ Ἀτακτα, καὶ εἰς ἄλλα συγγράμματα τῆ Κ. Κοραῆ, καὶ τῶν σημειωθειῶν εἰς τὰ λεξικά τῆς καθομιλεμένης γλώσσης, εὐρίσκονται πολλαὶ λέξεις εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος νέαι ἑλληνικαί, τῶν ὁποίων ὁ χηματισμὸς εἶναι ἀπαράλλακτος, ὡς τῶν παλαιῶν, καὶ ἡ πηγὴ ἀπὸ τὰς ἀρχαῖς ἑλληνικῶν παλαιῶν λέξεων ἐκτὸς τῆτων εὐρίσκονται καὶ φράσεις πολλαὶ καὶ παροιμίαι καὶ γνωμικαὶ ὀνόματα ζώων, φυτῶν, ἐργαλείων καὶ ἄλλων πραγμάτων, ὡς ἑξῆς ἀν' ἑνὴ συλλογῇ ὅλων τῆτων τῶν εἰρημένων, κατὰ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον μετεχειρίσθη ὁ σοφὸς Κοραῆς, εἶναι εὐκόλον μετ' ὀλίγον καιρὸν νὰ χηματιθῇ λεξικὸν ὅπως ἀκριβὲς τῆς γλώσσης μας· ἐπ' αὐτῇ τῇ βάσει καταστράνω τὸν ἐξῆς κατάλογον λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ γνωμικῶν, ὅσα ἠδυνήθην νὰ σημειώσω εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει κάμει κάθε λόγιος εἰς τὴν πατρίδα τε, ἐπειδὴ εἰς πολλὰ μέρη εὐρίσκονται λέξεις ἐξιδιασμέναι διάφοροι, μάλιστα εἰς τὴν ὀνοματοθεσίαν τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, ἀφ' ἧν ὅμως τὴν ἐξέτασιν τῆς παραγωγῆς πολλῶν λέξεων εἰς τὴν πολυμάθειαν τῶν σοφῶν ὁμογενῶν.

Γεώργιος Αἰνιῶν.

ἌΛΛΑΛΗΤΟΝ (τὸ) κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν πετεναρίων, τὰ ὁποῖα δὲν ἀρχήσαν νὰ λαλῶν, μεταφορικῶς ὅμως λέγεται διὰ τὰ παῖδια, ὅσα δὲν ἐφθασαν εἰς ἡλικίαν νὰ κρίνωσιν.

ἌΜΑΛΙΑ (ἡ) τόπος ἐπίπεδος ἐκ τῆ ἑλλ. Ὀμαλὸς, καὶ χηματίζεται θηλυκῶς.

ἌΝΑΧΑΡΑΖΕΙ. λέξις ἐξιδιασμένη διὰ τὰ ζῶα, ὅσα ἀναμνησκῶνται, ὄθει καὶ **ἌΝΑΧΑΡΑΣΜΑ** ὁ ἀναμνησκισμὸς.

ἌΡΜΑΚΑΣ (ὁ) τόπος, ὅπε σωρεύσει τὲς λίθους, τὲς ἐξαγομένους ἀπὸ τὰ καθαριζόμενα χωράφια, καὶ ἀπλῶς, σωρὸς λίθων.

ἌΠΛΟΧΕΡΟΝ (τὸ) τὸ περιεχόμενον ἀπὸ τὸ κοίλωμα τῆς χειρὸς δηλ. ἐν ἀπλόχερον σημαίνει ὅσον χωρεῖ ἡ χεὶρ κοιλωθεῖσα.

ἌΣΒΟΣ (ὁ) ζῶον τετράποδον τὸ ὀνομαζόμενον Γαλλικῶς τὸ ὁποῖον ὁ λεξικογράφος Ζαλήκογλου ὀνομάζει μετ' ἑλληνικὸν ὄνομα Μελίς.

ΒΟΥΛΙΘΙΑ (ἡ) ὀνομάζεται κυρίως ἡ κόπρος τῶν βοῶν, ὅθεν καὶ βελιθιάζει τὸ πανί δηλαδή τὸ βάνει εἰς ἀγγεῖον γεμάτον ἀπὸ βοεῖαν κόπρον διὰ νὰ μαλακώσῃ καὶ νὰ λευκανθῇ.

ΒΑΛΑΝΤΩΜΕΝΟΣ λέγεται ὁ ἔχων βαρεῖαν κρυφὴν λύπην εἰς τὴν καρδίαν τε ἀπὸ τὸ ἔημα βαλαντῶνα.

ΒΑΡΙΔΙ (τὸ) ἔτις ὀνομάζεται τὸ βάρος ὅπε τίθεται εἰς τὰ σατέρια τὰ βαρβαροτρικισὶ καντάρια.

ΒΑΤΕΥΕΙ ἡ λέξις αὕτη λέγεται διὰ τὴν ἰσχύαν τῶν ὀρνίθων, καθὼς τὸ ΠΗΔΑ διὰ τὴν τῶν τετραπόδων, βατεύονται τὰ ὀρνίθια (λέγουσιν), καὶ πηδῶνται αἱ ἀγελάδες, ἐκ τῆ Ἑλληνικῆ γενικῶς περὶ τῆς ὀχείας τῶν ζῶων ἐκλαμβανομένη.

ΒΟΡΟΣ (ὁ) τόπος, ὅπε διαμένει τετράποδα ζῶα οἷον γελαδοβόρος, οἱ τόπος, ὅπε ἔχει τὴν διαμορφήν των τὰ γελαῖδια.

ΓΑΡΓΑΡΟΝ (τὸ) ἐπίθετον τῆ νερῶ, τὸ διεσδῆς “Κ, ὅπ' εὐρεὶ γαργαρόν νερόν θολῶνει καὶ τὸ πίνει, τραγεῖδι.

ΓΑΙΟΜΟΡΟΝ (τὸ) τὸ ἐνοίκιον τὸ διδόμενον διὰ χωράφια ἀπὸ τὸ γαῖα καὶ τὸ ΜΟΪΡΑ, τὸ μερίδιον.

ΔΙΜΙΤΟΝ (τὸ) ἐπὶ ὑφάσματος, τὸ ἔχον δύο μίτες ἢ τοὶ δύο κλωσῆς.

ΔΑΓΚΑΝΩ ἐκτὸς τῆς σημασίας ὅπε ἔχει ἀντὶ τῆ ἑλληνικῆ Δάκνω, σημαίνει καὶ τὸ σφίξιμον μεταξὺ δύο σωμάτων οἷον, ἐδάκωσεν ἡ θύρα τὸ φόρεμά τε.

ΔΟΜΟΣΙΑ. ὁ δημόσιος δρόμος Δημοσίᾳ κατὰ τοὺς Πελοποννησίους.

ΔΕΨΕΙΣ καὶ **ΔΕΨΜΑΤΑ** λέγονται τὰ ἐγγραφα, ἢ κάθε ἄλλε εἶδος ἀποδείξεις χρησιμεύσαι εἰς σήριξιν τινὸς ὑποθέσεως οἷον “ἔχει καλὰ δέματα, δηλ. βασιμὲς ἀποδείξεις.

ΕΓΚΑΙΡΟΚΟΥΚΙΣΤΑ. (τὰ) ἡ λέξις αὕτη λέγεται ἐπὶ φαγητῶν, ὅταν ἐγκαίρως κοκκίζονται ἀετίματα, οἷον, ἐγκαίρως ἐκίσα κικκία, λέγονται ὅταν θερμά ὄντα τὲς ῥίπτωσιν ὀρίγανον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον πρὸς ἀετυσιν.

ΖΑΒΟΣ (ὁ) ἐπίθετον λεγόμενον ἐπὶ μὴ εὐθέων ἀνθρώπων, ἐξ ἧ καὶ ἔημα **ΖΑΒΩΝΕΙ** δηλ. δὲν ἀκολουθεῖ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν.

ΖΑΒΑΤΟΣ (ὁ) δάσος κατὰφυτον ἀπὸ Κασσανέας· ἴσως ἐκ τῆ Ζαῖ ἐπιτατικῆ καὶ τῆ ἌΒΑΤΟΣ.

ΖΑΛΗΓΚΑ (ἡ) ἡ ἀγκαλία, οἷον, μία ζαλήγκα ξύλα, ἀντὶ, μία ἀγκαλιά· ἐκ τῆ καὶ ἔημα, **ΖΑΛΗΓΚΩΝΟΜΑΙ**, ἀντὶ τῆ φορτώνομαι μίαν ἀγκαλιάν.

ΖΕΧΝΕΙ ἔχει ὑπερβολικὴν βρωμάν· ἴσως ἐκ τῆ ὈΖΩ. τὸ ὈΖΕΣΩ, καὶ **ΖΕΨΩ** ὀλίγην διαφορὰν φαίνεται ἔχει.

ΖΟΥΖΟΥΛΟΝ (τό) μικρόν ζωύφιον, καὶ μεταφορικῶς λέγεται διὰ μικρόσωμον παιδάριον "Τί ζέζελον εἶναι αὐτό;"

ΖΟΦΟΣ (ὁ) ὁ κατηφής ἢ μηδέποτε Φαιδρονόμενος, ἢ μεταφορικῶς ἐπὶ τῆς κατασάσεως τῆς ἀτμοσφαιρας οἶον, "ΖΟΦΟΣ καιρὸς, ἀντὶ μὲ πυκνὰ σύννεφα.

ΘΡΑΣΙΟΝ (τό) λέγεται ἐπὶ ζῴῃ ἢ πτηνῷ, ὅταν δὲν ἐσφάγη, ἢ δὲν ἐφονεύθῃ μὲ ὄπλον, "Πάγει ΘΡΑΣΙΟ τὸ ἀρνί, δηλ. δὲν ἐσφάγη ἐν καιρῷ. ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν μὲ τὸ θνησιμαῖον.

ΘΗΛΥ'Α, καὶ **ΘΗΛΥ'ΚΙΑ**, καὶ **ΘΗΛΥΚΩ'ΝΩ** ἢ **ΘΗΛΥΚΩΤΗ'ΡΙΑ** λαμβάνεται ἐπὶ τῶν χρησίμων εἰς συσολὴν τῶν ἐνδυμάτων εργαλείων, τὰ ὅποια διαρῆσιν εἰς ἀρσενικά ἢ θηλυκά. ἀρσενικά ὀνομάζονται τὰ ἔχοντα ἐξοχάς, ἢ θηλυκά τὰ ἔχοντα κοιλότητας, εἰς τὰς ὁποίας ἐμβάι- νουσι τὰ ἐξέχοντα μέρη. ἔτω ὀνομάζονται κόπτζαις ἀρσενικαῖς ἢ θηλυ- καῖς ἢ τὰ μέρη τῶν ζωνῶν αἱ θηλυαῖς δὲ ἔχουσι ἀντὶ τῶν ἀρσενικῶν τὰ κομπία.

ΪΣΚΙΟΣ (ὁ) λέγεται ἢ ἡ χάρις ἢ εὐδρισκομένη εἰς τι ὑποκείμενον ὅθεν **ΑΪΣΚΙΩΤΟΣ** ἄνθρωπος ὁ ἀχαρὶς ἢ **ΞΕΪΣΚΙΩ'ΘΗΚΕ** λέγειν ἐπὶ τινὸς ἀνθρώπου, ὅταν ἀπὸ κανένα πταῖσμα χάσῃ τὴν ὑπόληψίν τε. **ΪΣΚΙΩΜΕ- ΝΟΣ** ὅμως **ΤΟΪΠΟΣ** λέγεται ὁ ἔχων δαιμονικὴν τινὰ ἐπιβροήν, καθὼς ἢ **ΪΣΚΙΩΜΕΜΟΝ ΔΕ'ΝΔΡΟΝ**.

ΪΣΙΩΜΑ'ΔΑ (ἡ) λίθος λεπτὸς ἢ ὀμαλὸς κάτωθεν διὰ τὰ γλυφεῖα χρησιμεύων εἰς παγγινδί, τὸν ὅποιον λέγουσι ἢ Ἀμάδα.

ΚΑΘ'ΑΡΙΟΝ (τό) ἐκτὸς τῆς ἐπὶ ψαμίς σημασίας, ὅταν ἦναι ἀμικτον ἀπὸ ἄλλο σπέρματα, λέγεται ἢ ἐπὶ ἀλόγων οἶον **ΚΑΘ'ΑΡΙΟΝ' ΑΛΟΓΟΝ** ὡς ἡ παροιμία, "Πολλὰ καθάρια ἀλογα ἀποκάτω π' τὸ σαμάρι, ἢ λε- γομένη ἐπὶ εὐγενῶν καὶ ἀξίων ἀνθρώπων ἀκαταπλακωμένων ἢ ἀπὸ τυραν- νίαν, ἢ ἀπλῶς ἀπὸ δυσυχίαν.

ΚΟΥΡΝΗ (ἡ) ἡ κώτη τῶν ὀρνίθων, ὅθεν καὶ ἔημα **ΚΟΥΡΝΙΑ'ΖΩ**.

ΚΑΡΚΑ'ΡΙΣΜΑ (τό) ἡ φωνὴ τῶν ὀρνίθων, λέξις πεποιομένη ὅθεν ἢ ἡ παροιμία, "Ἄλλε τὰ καρκαρίσματα ἢ ἄλλε γενῶ ἢ κότα, ὅταν ἄλλοι λέγουσι, καὶ ἄλλοι πράττῃσι.

ΚΟΚΟΤΕΥ'ΕΤΑΙ. θέλει τὰ κάμη τὸν ἐράσιμον ἀπὸ μεταφορῆς τῶν πετεινῶν, ὅταν περιτρέφονται, ἀπλώνοντες τὰς πτέρυγας περὶ τὰς ὀρ- νίθας, τὰς ὁποίας θέλουν τὰ καταύσειν.

Α Θ Η Ν Α.

ΗΤΟΙ

Α Ν Α Λ Ε Κ Τ Α

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΚΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ

ΕΦΕΥΡΕΣΕΩΝ.

Ἀριθ. 2.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1831.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ.

Περὶ τῶν Ἐθνῶν τῆς Αἰτωλίας καὶ
τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῆς.

« **ΕΖΕΤΑ'ΖΩΝ** (λέγει ὁ Κ. Περκεβίλης τόμος. Γ'. Βιβ. 1. Κεφ. Δ'. Φύλ. 502.) τὰς παραδόσεις τῶν παλαιῶν συγγραφέων, νομίζω, ὅτι ἔδιδον τὸ ὄνομα Ὀφίαν εἰς τὸ μέρος τῆς Αἰτωλίας, τὸ κείμενον πρὸς Βορέαν τὰ ὄρησ Ἀρακύνθε καὶ τῶν πρὸς ταῖς ὑπαρείας τε λιμνῶν. Τὸ δὲ τῆς Αἰολίας (1) ἤμπορεσεν ἄφαρμοδῆ, κατὰ τὴν ὑπόθεσίν μου εἰς γῆν πρὸς μεσημβρίαν κλίσειν τε ἢ τὸ ὄνομα Παραχελωίδος, ἢ Παραχελωίτιδος Αἰτωλικῆς τῆς Στράβωνος, εἰς τὰς προχώσεις, τὰς χηματοειδίας πα- ρὰ τῆ Ἀχελῶος, αἱ ὁποῖαι ἦνωσαν τὰς Ἐχινάδας μὲ τὴν ξηράν. Κατ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν οἱ νεώτεροι, παραδεχόμενοι αὐτὰς τὰς διαρέσεις, ἔδωκαν τὰ ὀνόματα, Βλοχῆ εἰς τὴν Ὀφίαν, τὸ τῆ Ζυγῆ εἰς τὴν Αἰο- λίαν ἢ τὸ ὄνομα Ναχιμέδες εἰς τὴν Παραχελωίδα. Τὰ αὐτὰ λέγει περὶ τῆς Ὀφίας, ὅτι εἶναι ὁ Βλοχὸς ἢ τόμ. Δ'. Βιβ. Ζ. Κεφ. Ζ'. Φύλ. 22 ἢ 27 ὁμοίως ἢ περὶ Παραχελωίδος τόμ. Γ. Βιβ. Ζ. Κεφ. Δ'. Φύλ. 16. Εἰς κανένα μέρος δὲν ἀναφέρει ὄνομα Ἐπαρχίας Ὀφίαν ὁ Στράβων, ἀδὲ ἄλλοι παλαιοὶ συγγραφεῖς, ὅσες ἀνέγνωσα, ἐκτὸς ἂν θελήσωμεν τὰ ὀνομάσωμεν Ὀφίαν τὴν κατοικίαν τῶν Ὀφιέων, ἢ Ὀφιονέων (ἐπειδὴ ἀ- ναφέρονται ἢ ἔτω εἰς τὰς συγγραφεῖς) ἔθνος Αἰτωλικῆ. Ἀλλὰ τὸ ἔ- θνος τῆτο, καθὼς θέλει δείξωμεν κατωτέρω, ἔκατοικῆσεν εἰς τὰ σύνορα

(1) Α τωμία γράφεται εἰς τὸ κείμενον τοῦ Συγγραφέως, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι κατὰ λάθος ἔγραφε.

Νεαπάτρας, πολλῶν ἡμερῶν δρόμον μακρὰν ἀπὸ τὸν Βλοχόν. Ὅποιον δὲ ἦτον τὸ παλαιὸν ὄνομα τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἀρκεῖ νὰ ἀναγνωσθῆται μετὰ προσοχῆς τὴν διαίρεσιν τῆς Αἰτωλίας, τὴν ὁποίαν ἐκθέτει ὁ Στράβων, καὶ εὐκόλῃ συμπεράνεται τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα. „Καὶ δὴ καὶ διήρεται συνέβαινε (λέγει Βιβ. Γ. Κεφ. Β) δίχα τὴν Αἰτωλίαν, καὶ τὴν μὲν Ἀρχαίαν λέγεσθαι, τὴν δ' Ἐπίκτητον. Ἀρχαίαν μὲν τὴν ἀπὸ τῆς Ἀχελώως μέχρι Καλυδῶνος παραλίαν, ἐπὶ πολὺ καὶ τῆς μεσογαίας ἀνήκσαν, εὐκάρπει τε καὶ πεδιάδος, ἣ ἐστὶ καὶ Στράτος καὶ τὸ Τριχώνιον, ἀρίστην ἔχον γῆν. Ἐπίκτητον δὲ τὴν τοῖς Λοκροῖς συνάπτωσαν ὡς ἐπὶ Ναύπακτον τε καὶ Εὐπάλιον, τραχυτέραν τε ἔσαν καὶ λυπτοτέραν μέχρι τῆς Οἰταίας καὶ Ἀθαμάνων, καὶ τῶν ἐφεξῆς ἐπὶ τὴν Ἄρκτον περιεταμένων ὄρων τε καὶ ἔθνων.„

Κατὰ ταύτην λοιπὸν τὴν περιγραφὴν τῆς Στράβωνος νομίζω, ὅτι ἡ Ἀρχαία Αἰτωλία ἐξετένετο ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν ἐκ τῆς Ἀχελώως μέχρι Καλυδῶνος παραλίαν, ἀλλὰ περιελάμβανε καὶ τὰ πέραν τῆς Ἀγγελοκάστρου καὶ Ἴλην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βλοχῆς· διότι δὲν σημαίνει ἄλλοτι, νομίζω, τὸ „ἐπὶ πολὺ καὶ τῆς μεσογαίας ἀνήκσαν,“ καὶ τὸ „ἣ ἐστὶ καὶ Στράτος καὶ τὸ Τριχώνιον ἀρίστην ἔχον γῆν,“ παρὰ ὅτι ἐφθανεν ἕως αὐτῆς ἡ Ἀρχαία Αἰτωλία, ὅπως ἦτον καὶ ἡ πλησίον τῆς Ἀχελώως Στράτος, καὶ τὸ πλησίον τῆς Λίμνης Τριχώνιον, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα Τριχωνία Λίμνη, καθὼς θέλομεν ἀποδείξει ἄλλαχῶς. Ἡ δὲ Παραχελωίτις ἀπὸ τὴν ἐξῆς μαρτυρίαν τῆς Στράβωνος, Βιβ. Ζ. Κεφ. Β'. §. 19. „, ἀλλ' ἡ ἄρα τὰς μὲν (τῶν ἐχινάδων) ἐξηπέρωσεν αὐτῶν ἦδη, τὰς δὲ μέλει, πολλὴ καταφερομένη, ἡπερ καὶ τὴν Παραχελωίτιν καλεσμένην χώραν ἐστὶ προχῆσα, ἣν ὁ ποταμὸς ἐπικλύζει,“. Καὶ „τὸν Ἡρακλεία δὲ καὶ ἄλλως εὐεργετικὸν ἔντα, καὶ τῶν Οἰνῶν κηδεύσαντα, παραχώμασί τε καὶ δισχετέας εἰσάσασθαι τὸν ποταμὸν πλημμελῶς βέοντα, καὶ πολλὴν τῆς Παραχελωίτιδος φθείροντα, ἀνάψυξιν χαρίζομενον τῶν Οἰνῶν, καὶ τῆς ἤδη εἶναι τὸ τῆς Ἀμαθείας κέραις.„ Φαίνεται, ὅτι εἶναι τὸ μέρος τὸ πλησιάζον εἰς τὸ παράλιον, ὅπως ἐξαπλώνεται ὁ Ἀχελῶος ποταμὸς, καὶ βέαν ἀτάκτως, κατέπνιγε τὴν παρακειμένην γῆν. Τὴν σήμερον περιλαμβάνεται εἰς τὸ τμήμα τῆς Κάτω Ζιγῆς, ὅπως εἶναι τὸ Νεσχῶρι καὶ ἄλλα τινὰ χωρία μικρά.

Περὶ δὲ τῆς Αἰολίας ὁ μὲν Στράβων λέγει Βιβ. Ζ. Κεφ. Γ'. §. 6. „Τὴν Πλευρωίαν ὑπὸ Κρητῶν οἰκημένην, καὶ Κρητῶν προσαγορευομένην, Αἰολεῖς ἐπελθόντες ἀφείλοντο, τῆς δὲ κατέχοντας ἐξέβαλον,“ καὶ „Ὡλεσαν δὲ καὶ Πυλίην ὀνομάζει πόλεις ὁ Ποιητὴς Αἰτωλικῶς, ὧν τὴν

μὲν Ὡλεσαν ὀνομάσας τὴν Ἀχαικῇ λεγομένην Αἰολεῖς κατέσκαψαν, πλησίον ἔσαν τῆς νεωτέρας πλευρῶνος,“ Ὁ δὲ Θεκυδίδης ὀνομάζει ἑητῶς τὴν Αἰολίδα λέγων, Ζευγγ. Γ'. „Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτῆς ὡς ἦδοντο τὴν στρατιάν εἰσεληλυθειῶν (εἰς Ναύπακτον), καὶ ἀδύνατον ὄν τὴν πόλιν εἰς ἔλεῖν, ἀνεχώρησαν, εἰς ἐπὶ Πελοποννήσῃ, ἀλλ' ἔσ τὴν Αἰολίδα τὴν νῦν καλεσμένην Καλυδῶνα καὶ Πλευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτη χωρία, καὶ ἐς Πρόχιον τῆς Αἰτωλίας,“ Ἐκ πάντων τῶν συνάγεται, ὅτι Αἰολία ὀνομάζετο τὸ μέρος τῆς Αἰτωλίας τὸ πλησιάζον εἰς Ναύπακτον, διότι ἐκεῖ ἦτον ἡ Κρητῆτις, ἡ ὁποία ἔλαβε τὸ ὄνομα πιθανότερον ἀπὸ τὸ ἐκεῖ εὐρισκόμενον Κρητῆτις ὄρος, παρὰ ἀπὸ τὴν κερὰν τῆς κεφαλῆς τῶν Κρητῶν. ἐκεῖ ἦτον καὶ ἡ Καλυδῶν μετὰ τῆς Βαράσοβας καὶ τῆς Κλοκῆς. Ἐκτὸς τῆς τῆς Εὐρύλοχος ἐπιστρέφον ἀπὸ Ναύπακτον, φυσικὰ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος ἔπρεπε νὰ καταντήσῃ. Ἀλλὰ δὲν φαίνεται καθαρὰ ἕως πᾶς ἐξετένετο, ἐπειδὴ δὲν διήκεσε πολὺν καιρὸν τὸ ὄνομα Αἰολίς, καὶ ἐπομένως, καθ' ὅσον ἐνθυμῆμα, δὲν τὸ ἀνέφερον εἰς κανένα μέρος ὁ Στράβων, ἐν ᾧ ἀναφέρει περὶ Αἰολέων, ἀπὸ δὲ τὸν Θεκυδίδην φαίνεται, ὅτι εἶχε παύσει εἰς τὸν καιρὸν τῆς αὐτοῦ, καὶ ἀντεσιχῆθησαν τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων Καλυδῶν καὶ Πλευρῶν. Ἐκείνο ὅμως, ὅπερ δύναται νὰ συμπεράνηται εἶναι, ὅτι ἡ ἑκτασις τῆς Αἰολίας δὲν ἦτον πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Ἀρακύνθου, ὡς λέγει ὁ Κ. Πηκεσίλης, ἀλλὰ πρὸς τὸ βόρειον· ἐπειδὴ οἱ Αἰολεῖς, κατὰ τὸν Στράβωνα, κατέσκαψαν τὴν Ὡλεσαν, ἥτις ἦτον πλησίον τῆς Πλευρῶνος ὑπὸ τῶν Ἀρακύνθων πλησίον ἦτον καὶ ἡ Λυσιμαχία κειμένη πρὸς τὴν λίμνην μετὰ τῆς Πλευρῶνος καὶ Ἀρσινόης “εὐφυῶς ἐπικειμένης (κατὰ τὸν ἴδιον Στράβωνα,) εἰς τὴν διάβασιν τῆς Ἀχελώως,“ ὡς ὅλαι αὐταὶ αἱ πόλεις εὐρίσκοντο εἰς τὴς πρὸς βορρῆαν πρόπους τῆς Ἀρακύνθου, ὡς θέλομεν ἀποδείξει πλατύτερον, ὅταν ἀναφέρωμεν περὶ τῆς Πλευρῶνος.

Ἀπὸ ὅσα εἶπομεν φαίνεται καθαρώτατα, νομίζω, ὅτι ἡ γενικὴ διαίρεσις τῆς Αἰτωλίας ἦτον εἰς Ἀρχαίαν καὶ Ἐπίκτητον· ἡ δὲ Αἰολία καὶ ἡ Παραχελωίτις ἦτον μέρη τῆς Ἀρχαίας, αἱ ὁποῖαι ἠλλάξαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ὀνόματα. Δὲν φαίνεται ὅμως κανένα ἰδιότερον ὄνομα τῆς ἐπαρχίας τῆς Βλοχῆς, ἀλλ' ἠμπορεῖ πιθανῶς νὰ ὀνομασθῇ καὶ αὕτη Αἰολία.

Μένει ἡδη νὰ ἀναφέρωμεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Αἰτωλίας, οἷον Ἀποδοτίας, Κρητιδος, Ἀγραίας ἢ Ἀγραίδου καὶ τῶν λοιπῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται μετὰ τῶν ἔθνων τὰ ὀνόματα οἷον Βωμιαῖς, Ὀφινεῖς, Καλιεῖς, Εὐρυτᾶνες, καὶ ἄλλα τινὰ.

Ἄς σημειώσωμεν πρῶτον ὅσα ἀναφέρει ὁ Κ. Πηκεσίλης περὶ τῶν εἰ-

ρημένων Ἐπαρχιῶν καὶ Ἐθνῶν, καὶ ἔπειτα ἄς παραβάλαμεν τὰς παρατηρήσεις τε μὲ τὰς μαρτυρίας τῶν παλαιῶν, ὅθεν θέλει δυνηθῶμεν νὰ διακρίνωμεν εἰς ποῖα συμφωνεῖ μὲ αὐτάς, καὶ ποῖα διέφυγον τὴν προσοχήν τε. Ἀπὸ ὅσα γράφει Τόμ. Γ. Βιβ. Ι. Κεφ. Γ. Σελ. 495 ἢ Κεφ. Δ'. Σελ. 503 καὶ εἰς ἄλλα μέρη διάφορα φαίνεται, ὅτι θεωρεῖ τὴν Ἀγραίδα ἢ Ἀγραίαν ἄς κειμένην ἐκατέρωθεν παρὰ τὸν Ἀχελῶν ποταμὸν, περὶ τὰς ἐπαρχίας Ἀγρᾶφων καὶ Βάλτε, εἰς τὸ ὅποιον, νομίζομεν ὅτι ἐπέτυχεν, ἀλλὰ θέλει κάμωμέν τινὰς παρατηρήσεις, ὅταν γράψωμεν περὶ τῆς Ἀκαρνανίας.

Περὶ δὲ τῶν Βωμιέων, Καλλιέων, Ὀφιονέων, Ἀποδοτῶν, Εὐρυτάνων καὶ Θεσιέων λέγει Τόμ. Δ'. Βιβ. Ι. Κεφ. Ζ. Σελ. 15 τὰ ἑξῆς. "Φαίνεται, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶ ὄρεσ Καλλιδρόμω, τῆς Οἴτης καὶ τῆ Κόρακος, ἕως καὶ εἰς τὸν καρὸν τῆς λαμπρότητος τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶχαν, εἰ μὴ ὀλίγας πόλεις ὅπως ἐν σημαντικὰς εἰς αὐτάς τὰς ἀποτόμους χώρας τῆς Αἰτωλίας, αἱ ὅποια διότι ἐκατοικεῖντο ἀπὸ λαὸν φιλοπόλεμον καὶ ποιμενικὸν, ἐξῆσαν αἱ χεδὸν ἀπολίτιστοι φυλαί των κατὰ κόμας χηματιζέσας εἶδη αὐτονομίῶν· ἐκ τῆτε τῶ ἀριθμῷ ἦτον οἱ Βωμιεῖς, ἢ Βώμιοι, γείτονες τῶ Βωμῆ τῶ Ἡρακλέως, ἐπαρχία, τὴν ὅποιαν νομίζω νὰ ἦναι ἢ Ἀποκλείερα τῶν νεωτέρων, οἱ Καλλιεῖς, οἱ ὅποιοι ἐχημάτιζον μίαν τρίπολιν, τῆς ὅποιας πρωτεύεσα ἦτον τὸ Κάλιον, ἢ οἱ Ἀποδοταί, κάτοικοι τῶν ὄχθων τῶ Εὐήνε. Εἰς αὐτάς τὰς ἐνδείξεις, εἰάν προσεθῶσι ἢ αἱ τῶ Στραβῶνος, ὅστις θέτει μίαν πόλιν ὀνομαζομένην Οἰχαλίαν πλησίον τῶν Εὐρυτάνων, ἢ Τριπολοῖδων, ἢμπορεῖ νὰ ἔχη τις χεδὸν ὅλον ἐκεῖνο ὅπῃ δύναται νὰ ἐξάξῃ ἀπὸ τῶ παλαιῶν συγγραφεῖς ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν τόπον,,. Τὰ αὐτὰ χεδὸν λέγει καὶ παρακάτω Σελ. 24. "Εἰς τὴν δυτικὴν ὑποδιαίρεσιν τῆς Ἐπαρχίας Καρπενησίε ἀνευρίσκειται ἡ γενεὰ τῶν Βλάχων, οἱ ὅποιοι ἐφάνησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τὸν δέκατον αἰῶνα· ἡ κοιλὰς, τὴν ὅποιαν κατέχουσιν, εἶναι ἡ ἰδία, ἢ ὅποια περατῆται εἰς τὸ γεφύρι τῶ Κόρακος ἢ Τατάρνας, ἀπὸ τὴν ἀκρὰν τῶ ὅποιε ἀπαριθμῶν τρεῖς λεύγας ἕως εἰς τὸ Καρπενησίον, κόμην περιέχουσιν ἑξακοσίας οἰκογενείας Βλάχων καὶ Ἀλβανῶν Μωαμεθανῶν· ὀλίγον μακρὰν εὐερίσκονται ἐρείπια ἐντελῶς κυκλόπια ἢ χωρὶς ἐπισκευῆν, τὰ ὅποια καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα εἶναι τῆς πόλεως Καλλίε, πρωτεύεσης ἐνὲς ἔθνους Αἰτωλικῆ ὀνομαζομένης Βαρβάρω, καθὼς καὶ οἱ Ἀγρᾶοι οἱ Εὐρυτάνες καὶ οἱ Ἀμφίλοχοι,,. Καὶ Σελ. 27. "Πρὸς Ἀνατολὰς καὶ Μεσημβρίαν τῆς ὑποδιαίρεσεως Πολιτοχώρια τῶ Καρπενησίε πρὸς τὴν κλίσιν τῶ ὄρεσ Κεποράκι κατοικεῖται οἱ Σοβολαῖται μεταξὺ τῶν δύο ἀρχικῶν ποταμῶν τῶ

Εὐήνε. Τὰ χωρία των διεσπαρμένα εἰς τὸ ποτάμι Σοβολαῖκω ἐπτείνονται ἕως εἰς τὴν λίμνην Σαυροβίτζαν ὁμώνυμον τῆς Σαυρίας (1) κειμένην εἰς τὴν γῆν τῶν Θεσιέων, οἱ ὅποιοι ἐκατοικεῖσαν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ὀφίας ἢ Βλοχῆ. Παραλλήλως μὲ αὐτὸν τὸν ποταμὸν τρέχει εἰς μίαν δευτέραν κοιλάδα, ὁ ποταμὸς Φιδάκια, ὅστις χύνεται εἰς τὸν Εὐήνον, ἀφ' ἧ ποτίση τὴν γῆν τῶ Σοβολαῖκω. Ἀναχωρῆντες ἀπὸ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν τῶν δύο ποταμῶν, εἰάν ἀναδῶμεν τὸν Φίδαρην, ἐμβαίνομεν ἀμέσως εἰς τὸ Ἀπόκρον ἢ Ἀποδοτῶν, ἐπαρχίαν κειμένην μεταξὺ τῆς Ἐπι κτήτε Αἰτωλίας καὶ τῶν Ὀφιονέων. κτλ.,,

Αὐτὰ εἶναι αἱ γνώμαι τῶ Κ. Περκεβίλε περὶ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἔθνων καὶ ἐπαρχιῶν τῆς Αἰτωλίας· θέλει παραθέσωμεν ἢ ἡμεῖς ὅσα εὕρομεν εἰς τῶ παλαιῶν συγγραφεῖς, διὰ νὰ δυνηθῶμεν δι' αὐτῶν νὰ χειραγωγηθῶμεν εἰς τὴν εὐρεσιν τῆς ἀληθείας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

Οἱ καταφυγόντες εἰς τὰς ὄρεινὰς ἐπαρχίας τῆς Στερεῆς Ἑλλάδος ἐν ᾧ ἐφρόντιζον πάντοτε ὑπὲρ διατηρήσεως τῶν παλαιῶν προνομίων τῆς πατρίδος των, δὲν ἄφησαν νὰ σβεσθῇ ἢ ὁ ἀμυδρὸς σπινθὴρ τῶν Φῶτων, ὁ ἐκεῖσε ὑποθαλάπμενος· ἐφρόντιζαν πάντοτε νὰ ἔχωσι χολεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀριστοτελικῆς Φιλοσοφίας, ἐκ τῶν ὀπίων προήχθησαν πολλοὶ ἄνδρες πεπαιδευμένοι, οἱ ὅποιοι μεταβάντες εἰς διαφόρα Ἀκαδημίας τῆς Εὐρώπης, μετήνεγκαν τὴν Φιλοσοφίαν εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ τὴν διέδωκαν εἰς τῶ ὁμογενεῖς των, εἰς πολλὰς πόλεις σχολαρχήσαντες.

Εἰς τὸ περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Φιλοσοφίας τῆς λογικῆς τοῦ σοφῆ Εὐγενίε τῶ Βελγάρω ἀναφέρονται παροδικῶς τὰ ὀνόματα τῶν ἑξῆς, Θεοφίλε τῶ Κορυθαλέω τῶ ἐξ Ἀθηνῶν, Γερμανῆ τῶ Αἰταλῆ, Εὐγενίε τῶ ἐξ Ἀκαρνανίας, Ἀν. Γορδίε τῶ ἐξ Ἀγρᾶφων, Χρυσάνθου τῶ Ἡπειρώτε, τῶ ἐξ Ἀρτης Ἀθανασίε, Γερασίμω τῶ Ἀκαρνανῶν· ἐκτὸς ὁμῶς τῶν εἶναι ἢ ἄλλοι, τῶν ὀπίων θέλω σημειῶσαι τὰ ὀνόματα, ἀφ' ἧ ἀναφέρω πρῶτον, ὅσα ἐκ παραδόσεως καὶ ἀπὸ διάφορα σημειώματα ἐρανισάμην περὶ τῶν ἀναφερομένων ἀνωτέρω σοφῶν ἀνδρῶν καθὼς καὶ περὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν.

(1) Φέρει εἰς μαρτυρίαν τὸν Διόδωρον Σικελιώτην Βιβ. ΙΘ.

Νομίζω περιττὸν νὰ μακρολογήσω περὶ τῶ Θεοφίλου τῶ Κορυθαλέως, ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸς ὁ βίος τε, καὶ ἡ πολυμαθεία τε ἀπὸ πολλῶν ὁποῦ ἐγράφησαν περὶ αὐτῶ καὶ ἀπὸ τὰ ἴδια συγγράμματα τε· ἐν μόνον νομίζω ἀναγκαῖον, νὰ σημειώσω μερικὰ συγγράμματα τε, τὰ ὁποῖα (ἀν δὲν ἀπατώμα) δὲν ἐτυπώθησαν· εἶναι δὲ Α τὸ περὶ ψυχῆς Β ἱστορικὴ ἔχουσα ἐπισυνημμένην “ Διδασκαλία περὶ τῶ ἀκραιφνῆς τρόπου τοῦ διδάσκαι τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ἐκδοθεῖσα παρὰ Γερασίμου Βλάχου τῶ Κρητός, Γ ὑπομνήματα συνοπτικὰ καὶ ζητήματα εἰς τὴν περὶ Οὐρανῶ πραγματείαν Δ “ Σύνοψις εἰσαγωγικωτέρα εἰς Γεωγραφίαν, καὶ πρότερον εἰς θεωρίαν σφαιρικὴν, συγγραφεῖσα ἀπὸ Φωνῆς τῶ σοφωτάτε καὶ λογιωτάτε κυρίου Θεοφίλου τῶ Κορυθαλέως, ἔχουσα συνημμένα, προλεγόμενα εἰς τὴν φιλοσοφίαν Δαβὶδ τῶ φιλοσόφου, Ε “ Προλεγόμενα ἐν τῶ περὶ ψυχῆς βιβλίῳ τῶ σοφωτάτε Κορυθαλέως, καὶ ΣΤ “ ἔκθεσις συνοπτικὴ τῆς ὅλης λογικῆς πραγματείας ἐκδοθεῖσα παρὰ τῶ λογιωτάτε καὶ σοφωτάτε Θεοφίλου Κορυθαλέως, ἐν ἣ ἐπισυνάπτονται καὶ τὰ ἐξῆς· 1 ἔκθεσις συνοπτικὴ τῆς ὅλης συλλογιστικῆς πραγματείας 2 ἐρμηνεῖαι εἰς τὰ τῶ Ἀριστοτέλους πρότερα ἀναλυτικὰ καὶ 3 ἐνὸς Ἐμμανὴλ Μοσχιώτε πραγματεία εἰς τὸ περὶ ἐρμηνείας τῶ Ἀριστοτέλους· ὅλα ταῦτα τὰ ἔχω χειρόγραφα, καθὼς καὶ τὸ ἐκδοθὲν διὰ τύπου περὶ φυσικῆς ἀκροάσεως κατὰ τὸ 1779, γέμον ἀπὸ διάφορα σημειώματα.

Μαθητῆς τῶ ἐρημίως Κορυθαλέως ἐσάθη ὁ Εὐγένιος, ὃς τις κατήγετο ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Ἀποκέρου ἀπὸ χωρίον Μέγα Δένδρον ὀνομαζόμενον ὃς τις ἐσχολήσασεν εἰς τὸ σχολεῖον Καρπενήσις τεσσαράκοντα πέντε ἔτη· ἔπειτα μετέβη εἰς ἓν χωρίον τῶν Ἀγραφῶν Βραβιανὰ ὀνομαζόμενοι, ὃ πε κτίσας ἐν μοναστηρίῳ εἰς ὄνομα τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς Γέβα ἐπονομασθὲν, καὶ μετακομίσας τὴν βιβλιοθήκην τε ἠσύχασε, διδάσκων ὀλίγους μαθητάς, ὃπε καὶ ἀπέθανε.

Μεταξὺ τῶν μαθητῶν αὐτῶ ὁ ἐνδοξώτερος ἦτον ὁ Ἀναστάσιος Γόρδιος, γέννημα τῶ χωρίου Βραβιανὰ, γέμων φιλομαθείας καὶ ἀρετῆς, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἐσυνήθισεν ὁ διδάσκαλός τε νὰ ἐπαναλαμβάνη συνεχῶς τὸ γραφικὸν ἔργον· “ Γεννηθήτω δὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπ’ ἐμοὶ διςσῶς ἐπὶ σοὶ, ὅστις ἀφ’ ἑτελειοποιήθη εἰς τὰ μαθήματα τῶ διδασκάλου τε, ἐζήτησε νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας αὐτῶ τῶ δευτέρου τε πατρὸς, παρὰ ὅταν αὐτὸς ἀπέθανε, καταλιπὼν εἰς αὐτὸν τὴν βιβλιοθήκην τε. Εἰς τὸ πλοῖον, ἐν ᾧ ἐταξίδευσεν διὰ τὴν Εὐρώπην, κατὰ καλὴν τύχην εἶρε τὸν περίφημον Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον τὸν ἐξ ἀπορρήτων, καὶ τὸν Παρθένιον πατριάρχη Ἱεροσο-

λύμων, ὄντα τότε ἱεροδιάκονον· ἀλλ’ εἰς τὸ πλοῖον συνέπεσε νὰ εὕρισκεται καί τις μοναχὸς δυτικὸς, μετὰ τῶ ὁποῖοις εἶχον συνεχεῖς θρησκευτικὰς φιλονεικίας. Μίαν νύκτα ἐπειδὴ ὁ μοναχὸς ἔτος μεθύσας ἐγυμνώθη, καὶ οἱ αὐτὰι, ἀνιάφαντες λαμπάδας περὶ αὐτὸν, τὸν ἐπερίπαυον, τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀνανήψας, ἀπέδωκε τὴν αἰτίαν τῶ γενομένου ἐμπαυγμῆ εἰς τὸς τρεῖς αὐτῶ νέες, τὸς φιλονεικῶντας μετ’ αὐτῶ, καὶ ἐφοβήριξεν, ὅτι ἂν φθάσωσιν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας, θέλει κάμει τὴν ἀνήκωσαν ἐκδίκησιν τῶτο ἠνάγκασε τὸς τρεῖς νέες νὰ μεταβῶσιν εἰς ἄλλο πλοῖον, διότι ἦτον μέγας τότε ὁ θρασμὸς τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως· καὶ ἀντὶ τῆς Βενετίας, εἰς τὴν ὁποῖαν διευθύνοντο, νὰ περάσωσιν εἰς Παταύιον, ὃπε ἐξακολούθησαν νὰ ἀκῆεν τὰ ἐκεῖ διδασκόμενα μαθήματα· ἐκεῖθεν μετέβησαν εἰς Φλωρεντίαν, καὶ διέτριψαν ἱκανὸν καιρὸν· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ὁ μὲν Ἀλέξανδρος καὶ Παρθένιος ὑπέβρεψαν εἰς Κωνσταντινῆπολιν, ἀποσπασθέντες μετὰ μεγάλων κλαυθμῶν ἀπὸ τὸν Γόρδιον, τὸν ὁποῖον ὑπερηγάπησαν μέχρι τέλους ζωῆς των, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφίαν των· ὁ δὲ Γόρδιος ἠθέλησε νὰ μεταβῆ καὶ εἰς Ρώμην, διὰ νὰ ἰδῆ τὴν περιβόητον βιβλιοθήκην τῶ Βατικάνε, καὶ νὰ ἀκῆσῃ τὸν περίφημον τότε ῥήτορα Σεργιῆρον· ἐκεῖ ὅμως διαθεῖς νὰ παραδεχθῆ τὰ δόγματα τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, ἀφ’ ἑ ἐγνώθη, ὅτι ἦτον πεπαυδευμένος, ἀνεχώρησεν, ἀφείς ὅλα τὰ ἐπιπλάτε καὶ τὴν βιβλιοθήκην τε, καὶ διὰ μυστικῶν καὶ ἀβάτων δρόμων ἔφθασεν εἰς τὸ παράλιον, ὃπε εὐρῶν πλοῖον Ζακύνδιον, κατέφυγεν εἰς αὐτὸ, καὶ μετ’ ὀλίγας ἡμέρας ἔφθασεν εἰς Ζάκυνθον· ἐκεῖ ἀδενήσας εἰς τὸ ὑγιονομῆιον, ἠναγκάσθη νὰ διατρίψῃ ἱκανὰς ἡμέρας εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὃτε συνέταξε καί τινα ἐπιγράμματα εἰς τὸν Ἐνετὸν διοικητὴν, καὶ πολλὰς λόγους ἐξεφώνησεν ἐπ’ ἄμβωνος· ἐζήτησαν οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως νὰ τὸν κρατήσωσιν ἐκεῖ διδάσκαλον, ἀλλ’ ἐνθυμέμενος τὴν πατρίδα τε καὶ τὸς συγγενεῖς τε, καὶ ποθῶν τὴν ἐκεῖ ἠσυχαστικὴν ζωὴν, μετέβη εἰς Μεσολόγγιον, καὶ ἐκεῖθεν ἔφθασε χαίρων εἰς τὴν πολυπόθητον πατρίδα τε, ὃπε διέμεινε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς τε διδάσκων, καὶ συγγράφων διάφορα ὕλης συγγράμματα, ἐκ τῶν ὁποῖων ἔχω ἤδη χειρόγραφα: Α ἐξήγησιν εἰς τὴν καθομιλεμένην ἀπλήν γλῶσσαν τῶν ἐπιστολικῶν τύπων τῶ Κορυθαλέως: Β σύνοψιν τέχνης ἱστορικῆς καὶ Γ σημειώσεις διάφορες, ἐν αἷς τὰ περιεργότερα εἶναι παραλληλισμοί τινες τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης μετὰ τὴν καθομιλεμένην, καὶ γεωγραφικαὶ παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας θέλει ἐξακολουθεῖν νὰ ἐκδίδω εἰς τὰς ἐπόμενα ἀέρθρα τῆς ἐφημερίδος. Συνέγραψε δὲ πολλὰ, καὶ μετέφρασεν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς, Ἰταλικῆς καὶ Γαλλικῆς διαλέκτε, τῶν ὁποῖων ἦτον ἐγκρατῆς,

τὰ περισσότερα τένοντα εἰς τὸ ἐκκλησιαστικόν· αἱ κυριώτεραι δὲ τῶν μεταφράσεών τε εἶναι οἱ ἀφορισμοὶ τῆ Ἰππεκράτης, τὰ χόλια τῆ Νικήτα Σεβρῶν εἰς τὸν Ναζιανζηνὸν Γρηγόριον, καὶ οἱ βίοι τῶν φιλοσόφων τῆ Λαερτίς· ἐτι δὲ συνέγραψε καὶ Γραμματικὴν, καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, καὶ πολλὰς ἐπισολὰς· καὶ τέλος κατὰ τὸ 1770 ἀπέθανεν, ἀφῆκε τὴν βιβλιοθήκην τε εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Γέβας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤρπασαν πολλοὶ λόγιοι πολλὰ, τὰ περισσότερα ὅμως ἀφῆκεν ὁ Ἱεροκλήρξ Δωρόθεος ὁ Βελισμαῖς, ἐπὶ σκοπῶν καὶ συζήτησιν κεντρικῶν χολαίων εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατὰ ἀφιέρωσιν· τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα ἔλαβεν ὁ Προεστὸς τῶν Ἀγράφων Δημήτριος Τζιολάκογλος, καὶ ἐκάησαν ὅμῃ μετὰ ἄλλα πολλὰ εἰς τὴν οἰκίαν τε ἐν κερῶ τῆς ἐπαναστάσεως.

Γ. Αἰνιάν.

Σύντομος Ἱστορία τῶν Ἐφευρέσεων.

Ἄρθρον Β΄.

Ἐφημερίδες.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν καλῶν, τὰ ὁποῖα ἐγέννησεν ἡ ἀνεκτίμητος ἐφευρέσις τῆς τυπογραφίας καὶ ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν βιβλίων, εἶναι βέβαια καὶ αἱ Ἐφημερίδες· ἐπειδὴ δὲ αὐτῶν μανθάνει τὸ κοινὸν τὴν ἐσωτερικὴν τῆ τύπε κατάστασιν, δι' αὐτῶν δημοσιεύονται ἀναφοραὶ, ὑπομνήματα, ἀνέκδοτα, εἰδήσεις, καὶ ἐν γενεῖ ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ πολιτικὰ διατρέχοντα. Αἱ Ἐφημερίδες, ἀν καὶ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων γνωστὰ εἰς τὴν Κίναν, ἦσαν ὅμως περιορισμέναι εἰς μόνων τῶν ἐγχωρίων τὴν δημοσίευσιν· διὸ τῆς εἰμαρμένης τῆ παραδόξε τέττε ἔθνους εἶναι τὸ καὶ ἐφευρίσκειν πολλὰ ἄξια λόγῳ πράγματα, ἀλλὰ καὶ μὴ φέρη κανὲν εἰς αὐξήσιν καὶ ἐντέλειαν.

Εἰς δὲ τὴν Εὐρώπην οἱ Βενετοὶ μεγάλην ἐπιβρόχην ἔχοντες εἰς τῆ πολιτισμῷ τὴν πρόοδον, συνέλαβον πρῶτοι περὶ τὰς ἀρχὰς τῆ 17 αἰῶνος τὴν εὐτυχὴν ιδέαν τῆ καὶ ἐκδίδωσι κατ' ἑβδομάδα εἰς τὴν λαμπρῶν τῶν πόλιν Ἐφημερίδα, ἣτις ἐτιμᾶτο ἐν νόμισμα καλούμενον Γαζέτα, ἐκ τῆ ὁποῖα καὶ αὐτὴ τὴν ὀνομασίαν τῆς ἔλαβε.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν (1631) Γάλλοι τινὲς Ἱατροὶ Ἰατροὶ τὸ ὄνομα, λαμβάνων τὰ νέα τῆς πόλεως εἰς σημείωσιν, τὰ ἐκονοποιοῦσε πρὸς διατριβὴν εἰς τὰς ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψίν τε ἀρρώστους· ἀλλὰ μετέπειτα συνά-

πτων αὐτὰ εἰς Ἐφημερίδα, τὴν ὁποίαν καὶ Γαλλικὴν ἐπωνόμασε (1), τὰ ἐδημοσίευσεν.

Μετὰ ταῦτα ἐφάνη ἡ Ἐφημερίς τῶν Παρισίων (2) καθ' ἡμέραν ἐκδιδόμενη, καὶ ἡ ἐπωφελὴς ἐκδοσίς τῆς ἐξακολοθεῖ ἕως τὴν σήμερον. Ἐπομένως πλῆθος Ἐφημερίδων ἤρχισαν καὶ δημοσιεύωνται εἰς ἕλλην τὴν Εὐρώπην· ἡ δὲ τελειοποίησις τῶν μηχανικῶν πιεστηρίων καὶ τῶν ἀτμοκινήτων μηχανῶν τὰς ἐπολυπλασίασεν εἰς τὸ ἄπειρον.

Φιλολογικαὶ Ἐφημερίδες.

Διὰ τῆ ὀνόματος τέττε διακρίνονται περιοδικὰ τινὰ συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ καρὸν εἰς καρὸν καὶ τακτικῶς δίδειν μίαν τινὰ ιδέαν τῶν ἐκδιδόμενων βιβλίων, ἐπιφέρει ἀναλυτικὰς καὶ κριτικὰς σημειώσεις, φανερόν ἐστι τὸ κοινὸν τὰς ἐπωφελῆς ἀνακαλύψεις, καὶ ἀναγγέλλει πᾶν ὅτι ἀφορᾷ τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας καὶ ἐν γενεῖ πᾶν εἶδος φιλολογίας. Ἡ φαντασία τῆ ἀνθρώπου, γόνιμος πάντοτε εἰς ἐφευρέσεις, ἐπενέησε τὸ ἀφέλιμον ἄμα καὶ εὐάρεστον τῆτο μέσον, σκοπὸν ἔχον τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γεννημάτων τῆ ἀνθρώπινε νοῦς, καὶ τῆ καρῆ τὴν οἰκονομίαν. Τῶν περιέργων τέττων συγγραμμάτων ἡ συνεχὴς ἐκδοσίς ευκόλυτε τὴν γνώσιν τῶν ὄγκωδῶν βιβλίων διὰ τῶν συνοπτικῶν ἐκθέσεων, συνέδεσε τὸ γενικὸν τῆς φιλοσοφίας συμφέρον, ἐσύνησε χέσεις ἀμέσους μεταξὺ τῶν σοφῶν ὅλα τῆ κόσμος, καὶ κατεστάθη συνάλλαγμα ἀμοιβαῖον καὶ ταχὺ ιδεῶν, ἀρχῶν καὶ αἰδημάτων, τὰ ὁποῖα ἠύξησαν τὸν θησαυρὸν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλολογίας, καὶ ἐξήπλωσαν τὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἰς τὴν Γερμανίαν, παντῆ ἠδάνθησαν τὴν ἀφέλειαν τῶν φωτοφόρων τέττων συγγραμμάτων· ἡ ἀμίλλα κατεκυρίευσεν ὅλας, καὶ ὅλοι προθύμως τὰ ἐνηγκαλίσθησαν καὶ τὰ ἐτελειοποίησαν.

Ἡ Ἐφημερίς τῶν Σοφῶν (3) εἶναι τὸ πρῶτον σύγγραμμα τέττε τῆ εἶδος, τὸ ὁποῖον ἤρχισε καὶ ἐκδίδεται κατὰ μῆνα εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ 1665 ἀπὸ τὸν Διονύσιον Σαλὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐδεδίλλε· ἡ ἱερά ἐξέτασις δὲν ἐβράδυνε καὶ σρέψη καὶ πρὸς αὐτὴν τὰ φιλύποπτα βλέμματά τῆς· καὶ ὁ ἐνδοξὸς τῆς συντάκτης μετὰ πολλὰ καὶ διάφορα παθήματα, ἀφῆ ἐτύπωσεν ἰκανὸς τόμους, ἐβιάθη καὶ παύσῃ ἀλλ' ὁ 19 αἰὼν, τῆ ὁποῖα τὴν ἀρχὴν ἐχαρκτηρίσειεν ἡ ἀνεξιθηρησκεία καὶ ἡ ἐλευθερία, ἐμεῖλε καὶ ἴδη καὶ αὐτὴν ἀναλάμπασαν.

(1) Gazette de France. (2) Journal de Paris. (3) Journal des savans.

Τὸν αὐτὸν χρόνον ἐδημοσιεύθησαν εἰς Λονδίνον αἱ περίφημοι Φιλοσοφικαὶ Συμβάσεις (1), εἰς δὲ τὴν Λειψίαν περὶ τὸ 1682 τῶν Πολυμαθῶν αἱ Πράξεις (2). Ὁ πολυθρύλλητος Ἑρωτικὸς Ἑρμῆς (3), τὸ ἀξιοθαύμασον Φιλολογικὸν Ἔτος (4), καὶ ἡ Νέα τῶν Γραμμάτων Δημοκρατία (5). ἐφάνησαν ἀκολούθως. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ ἀναφέρει ἐνταῦθα τὰς διαφόρους Φιλολογικὰς ἔφημερίδας, αἱ ὁποῖα μετὰ ταῦτα ἐξεδόθησαν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην; Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ ἀπαριθμῆσθαι τὸ πλῆθος τῶν σοφῶν ἔφημεριδογράφων, καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν πολυμαθειάν των; Τίς ἐπάτησε τὸ κλασσικὸν ἔδαφος καὶ δὲν γνωρίζει τὰς Βέβλας, τὰς Οὐολφίους, τὰς Φρερόνας, καὶ τὸσους ἄλλους νεωτέρους, οἵτινες διέπρεψαν εἰς τὸτο τὸ γάδιον, καὶ ἐτελειοποίησαν τὴν κριτικὴν καὶ τὴν ἀνάλυσιν;

Εἰς τὴν γενικὸν τῆτον ἀναβρασμὸν, οἱ Ἕλληνες, ἀν καὶ ὑπὸ ζυγὸν ἔχθρον τῶν Φώτων καὶ Βάρβαρον, δὲν ἔμειναν μ' ὅλα ταῦτα ἀδιάφοροι. Ἡ Φυσικὴ τῶν Φιλομάθων ἐξύπνησε, καὶ ὁ Λόγιος Ἑρμῆς, ὁ Τηλέγραφος καὶ τὸσαι ἄλλαι ἀξίολογοὶ ἔφημερίδες, ἐνέσπειρον εἰς αὐτὰς τὰ Φῶτα, καὶ μετέδιδον τῆς ἐλευθερίας τὰ Φρονήματα καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν.

Ἄλλ' ὅταν ἡ εὐδαιμονία τῆς πατρίδος μας τρεσῶθῃ εἰς βάσεις ἀσαλεύτους, ὅταν ἡ βελτίωσις τῶν ἡθῶν τῆς τὴν κατασῆσθαι ἱκανὴν νὰ ἐκτιμᾷ ἐπαξίως τὴν ὑψηλὴν τῶν μαθήσεων καὶ τῆς παιδείας ὠφέλειαν, τότε τὰ ἔμφυτα εἰς αὐτὴν ζάπυρα τῆς σοφίας θέλουν ἀναρρητιπιδῆ, τὰ δὲ Φῶτα ἀναλάμποντα θέλουν περικυκλώσει ἐκ νέου τὴν σφαιρὰν τῆς μετὰ πᾶν εἶδος κλέους καὶ εὐδοξίας. Τότε τὰ τέκνα τῆς ἀναμνηστικῆς παραδείγματα τῶν ἐνδόξων προγόνων των, καλλιεργῶντα τὰ Φυσικὰ των προτερήματα, καὶ ἀναπτύσσοντα τὰς νοεράς των δυνάμεις, θέλουν ἀναδειχθῆ νέοι Φῶτιοι καὶ Λογγίνοι καὶ Ἀλικαρνασσεῖς, διὰ νὰ καταπλήξωσι καὶ πάλιν τὸν πολιτισμὸν τὸν κόσμον, ἀποδεικνύοντα τὴν ὑπερτάτην ἀξίαν των.

T.

Περὶ τῆς ἐνεσώσεως κατασάσεως τῆς Ὁρθοδόξου
Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας (Ἀκολουθία).

ΤΡΙΤΗ ἘΠΟΧΗ. — Μωάμεθ ὁ Β' μεταβὰς εἰς Κωνσταντινέπολιν, διὰ τὸ ἀσχοληθῆ εἰς τὴν σπεδὴν τῶν γλωσσῶν καὶ ἐπιστημῶν, παρατηρεῖ τὰ ἦθη τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀνακαλύπτει τὴν σμικρότητα τῶν δυνάμεων τῶν Κράτους, συλλαμβάνει τὸν σκοπὸν νὰ τὸ κυριεύσῃ, καὶ τὸν ἐπιτυγχάνει

(1) Philosophical transactions. (2) Actes eruditionnels. (3) Mercure galant. (4) Année Litteraire. (5) Nouvelle Republique des Lettres.

διὰ πολυαριθμὸν στρατεύματος. Κωνσταντῖνος ὁ τελευταῖος τῶν Ἀυτοκρατόρων, ἀξίος τῶν προγενετέρων τε διάδοχος, ὑπερασπίσθη γενναίωτα τὸν ἑαυτὸν τε μὲ μικρότατον σῶμα στρατιωτῶν μέχρι τελευταίας τε ἀναπνοῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔμελλεν ὁ τελευταῖος τῶν Ἀυτοκρατόρων νὰ τελειώσῃ ἐντίμως τὸ γάδιόν τε εἰς τὸ πεδῖον τῆς δόξης.

Τὴν καταστροφὴν ταύτην διεδέχθη τριμερῶς τῆ σφαιρὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ πλέον φθοροποιὰ λεηλεσία κατερημόνευε τὰς ἰδιοκτησίας των. Ὁ Φόνος, ἡ αἰχμαλωσία καὶ ἡ λαφυραγωγία ἐνεργῶνται μὲ ψυχρὰν ἀδιαφορίαν. Ὁ θάνατος ἐκρέματο ἐπὶ κεφαλῆς τῶν δυσυχῶν Χριστιανῶν, καὶ εὐρυχωρέταται ἐπαρχίαι ἔμελλον ἐντὸς ὀλίγου νὰ μείνωσι τελείως ἔρημοι, ὅπου τὴν ἴθιαν Πρόνοια ἐνέπνευσεν εἰς τὴν ψυχὴν τῆ δορυκτῆτος, ὅτι οἱ Ἕλληνες, καίτοι Χριστιανοί, ἠδύναντο νὰ μείνωσι ὑπήκοοι τε, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἦτον ἀναγκαῖοι εἰς τὴν στερέωσιν τῶ θρόνου τε.

Ὁ Μωάμεθ προκηρύττει γενικὴν ἀμνησίαν, πύσσει αἱ ταραχαί, καὶ συγκαταβαίνει εἰς τὴν ἀνοχὴν τῶν θρησκευμάτων ὑπερασπίσεται τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἑλλήνων ἐπιχειρεῖται νὰ τὴν ἀνασυστήσῃ, καὶ ζητεῖ νὰ εὐθῆ τὸν Πατριαρχὴν τῆς, ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν Πατριαρχὴς δὲν ὑπῆρχε. Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ἀνὴρ παπαιδευμένος καὶ ἐνάρετος, διδάσκαλος ποτὲ τῶν δημοσίων σχολείων, ἐκρίθη ἀξίος ν' ἀναβῆ εἰς τῆτον τὸν θρόνον.

Τὸν ἐκλέγει λοιπὸν ὁ Κληρὸς, καὶ ἔτις ὁ Γεννάδιος γίνεται ἀρχιερεὺς, καὶ ὁ Μωάμεθ ἐτελεῶν τὰ καθήκοντα τῶν Ἀυτοκρατόρων, τὸν ἐνθρονίζει εἰς τὴν πατριαρχικὴν καθέδραν, παραδίδων εἰς αὐτὸν τὴν ποιμαντικὴν ἐξουσίαν, μίαν γένην, χίλια χρυσᾶ δεκάτα, καὶ ἓνα ἵππον κεκοσμημένον με πολυτελεσάτην σκευὴν. Ἐπομένως τὸν ἀσπάζεται, ὡς κεφαλὴν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ διατάττει νὰ τὸν φέρωσι συναδευμένον παρὰ πάντων τῶν μεγιστάνων τῆς βασιλείας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τὴν ὁποῖαν διορίζει εἰς πατριαρχεῖον, δίδει ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν, καὶ τὸν παραχωρεῖ ἀτέλειαν καὶ ἄλλα σημαντικὰ προνόμια.

Μοναχὸς τις ἀγνωρίζος, τὸσῶτον Φιλόδοξος, ὅσον καὶ ἀμαθὴς, παρεσιάζεται εἰς Κωνσταντινέπολιν μὲ σκοπὸν νὰ γένη Πατριαρχὴς κατορθώνει διὰ χιλίων χρυσῶν δεκάτων νὰ κερδίσῃ τὴν εὐνοίαν τῆς Σουλτάνας μητρὸς τῶ Μωάμεθ, καὶ διαδέχεται τῶ ὄντι εἰς τὸν θρόνον τὸν ἐνάρετον Σχολάριον. Ἄλλος μοναχὸς ἐκθρονίζει τῆτον μετ' ὀλίγον, διπλασιάζων τῶν ἀργυρίων τὴν ποσότητα. Τὸ παράδειγμα τρεσῶν τὴν συνήθειαν, καὶ ἡ συνήθεια ἀποκαθίσταται νόμος, καὶ κατὰ συνέπειαν τῶ κινδυνώδες τῆτε νόμος οἱ Σουλτάνοι καταντῶν νὰ λαμβάνουν ἀντὶ νὰ προσφέρωσι δῶρα ἐπὶ τῆς ἐνθρονίσεως τῶν Πατριαρχῶν.

Οἱ δεισιδαίμονες Μουσουλμάνοι, φθονῶντες τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς Ἑλληνικῆς κλήσεως, προσπαθεῖσι κατ' ἀρχαίς νὰ τὸν ταπεινώσωσι μεταθέτοντες τὴν πατριαρχικὴν καθέδραν, καὶ ἔτιως ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μετασχηματίζεται εἰς τζαμίον καὶ τὸ πατριαρχεῖον περιορίζεται εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς ὀνομαζομένης Παμμακαρίσεως.

Αὗται αἱ καταφρονήσεις προμηνύσι μεγαλητέρας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δυστυχίας. Τὸ ἀδιάλλακτον μῖσος τῶν Μωφθῶν (δηλ. τῶν ἀνωτάτων διερχομένων τῶν νόμων), ἡ ἀμαθία καὶ δεισιδαιμονία, διάφορα ἀντικεινόμενα συμφέροντα, ἀνατρέπτουσι τὴν εἰρηνικὴν τῶν Ἑλλήνων κατάστασιν, καὶ ἐτοιμάζουσι πρὸ πολλοῦ δι' αὐτὰς τρομερὰς ταραχάς. Ὁ κεραυνὸς διαβήγγυται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των, ἀλλ' ἡ παντοδύναμος χεὶρ τῆς Κυρίας τὸν ἐμποδίζει. Ὁ Σουλτάνος διατάττει τὸν Πατριάρχην νὰ μεταστέψῃ ὅλους τὰς ὑπὸ κώκους τε Χριστιανὸς εἰς τὴν θρησκείαν τῆς Μωάμεθ. . . . ἀλλ' ὁ μέγας Βεζύρης συναισθανόμενος τὸ ἀδίκον τῆς διαταγῆς ταύτης, καὶ προβλέπων τὴν ἀναστροφήν, τὴν ὁποίαν ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐμελλε νὰ ἐπιφέρει εἰς ὅλας τὰς κλάσεις τῶν ὑπηκόων τῆς Κράτους, πληροφορεῖ περὶ τῆς πρώτου τὰς Μωφθῶν, καὶ συμβουλεύει κρυφίως τὸν Πατριάρχην νὰ ἀναφέρει, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τῆς Σουλτάνου τὴν θέλησιν, χωρὶς πρότερον νὰ ἐκθέσῃ ὅλους τὰς λόγους τῶν ὁποῖους ἔχει νὰ προβάλλῃ περὶ τῆς ζητήματος. Ἡ ἀναφορά αὕτη τῆς Πατριαρχεὸς φέρεται εἰς τὸν Σουλτάνον παρόντων καὶ τῶν Μωφθῶν, καὶ ἀφ' ἧς παρετηρήθη, ὅτι ἡ αἴτησις τῆς ἀπίστευτος τέτοις εἶναι κατὰ τὸν νόμον τῆς Μωάμεθ, ἔγενε δεκτὴ. Προδιορίζεται ἡ ἡμέρα, οἱ μεγάλοι δικασταὶ καὶ τὸ Διβάνι συνεδριάξουσιν, εἰσάγεται ὁ Πατριάρχης, καὶ εἰς τόπον τῆς Σουλτάνου παρεσιάζεται ὁ τοποτηρητὴς τε, διὰ νὰ κριθῇ μετ' αὐτῶν. Ὁ Πατριάρχης ἀρχεται τῶν λόγων, ὡς ἐνάγων, καὶ λέγει. "Ὅταν ἡ Κωνσταντινὸς πόλις ἐκυριεύθη ὑπὸ τῆς προπά-

„ 1. Ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία θέλει ἀεδιάζεσθαι παρὰ τῆς δορυκτικῆς τορῆς καὶ τῶν διαδόχων τε.

„ 2. Ὅτι κατὰ τὴν ἐρετὴν τῆς Πάχας αἱ θύραι τῆς τείχεως θέλουσι μένειν τρεῖς ἡμέρας ἀνοικταί, διὰ νὰ ἐμπορεύσιν οἱ ἐκτὸς αὐτῆς κατοικοῦντες Ἰσχυριστοὶ νὰ πηγάρωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

„ 3. Ὅτι οἱ χριστιανοὶ θέλουσι ἀπολαμβάνειν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν, καὶ θέλουσι ἔχειν πᾶσαν ὑπεράσπισιν εἰς τὰς τελεταὶς καὶ ἱεροπραξίαις τῆς θρησκείας των.

Ἡ Νομοθεσία τῶν Τέρμων δὲν δέχεται ἄλλας ἀποδείξεις παρὰ τὰς

τῆς προσωπικῆς μαρτυρίας. Ὅθεν οἱ Κριταὶ ἠρώτησαν τὸν Πατριάρχην, ἂν εἶχε μάρτυρας διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅσα ἐπρόβαλε. Τότε γέροντες τινες Γενίτσαροι καλὰ πληρωμένοι, ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἦτον παρόντες, ὁπότεν ἡ συνθήκη αὕτη ἐγένετο, ἔγενε λοιπὸν δεκτὴ ἡ μαρτυρία των αὕτη, καὶ γενομένης συζητήσεως, ἀπεφασίωθη, ὅτι ἔχει δίκαιον ὁ Πατριάρχης, καὶ μὲ τῶν τῶν τρόπον, καὶ ὁ Σουλτάνος ἐφάνη εὐχαριστημένος, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐσώθησαν.

Αἱ Μῆσοι παρημελημένοι ἀπὸ τῶν διαδόχων τῆς Ἀλεξάνδρου, καταφρονημένοι ὑπὸ τῶν Ῥωμῶν, ἔχον ἐγκαταλείψει τὴν πατρίδα των ἀλλ' οἱ Τέρμοι ἀπέσβεσαν μετὰ ταῦτα καὶ τὰς ὑπερινὰς σπιθῆρας τῆς ἱερῆς φωτὸς, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνάψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐτὸ τὸ ἀξίολογον μέρος τῆς Εὐρώπης ἐβυθίωθη εἰς τῆς ἀμαθείας τὸ σκότος.

Ἀλλὰ τὸ μόνον τῆς θρησκείας αἴσθημα διατηρεῖ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, καὶ ὑπὸ τὴν δελείαν ὄντα, ἐλευθερον, καὶ χιματίζει ἐν σεσωματωμένον ἔθνος ἀπὸ τέττας τῶν διεσκορπισμένων, ἐρήμους, καὶ καταδιωκομένων ἀνθρώπων. Οἱ Ἕλληνες θέλουσι νὰ ἀρχίσωσι τὴν ἐκπαίδευσίν των, καὶ οἱ Τέρμοι δὲν καταλαμβάνουσι τίποτε, ἀλλ' οἱ πρέσβεις τῶν πεφωτισμένων ἔθνων, τὰ ὁποῖα χρεωστῶσιν εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα τὰς φωτῶν καὶ τὸν πολιτισμὸν των, ἀναλαμβάνοντες χρέος ἀνόσιον, φωτίζουσι τὸ Διβάνι εἰς τὰ συμφέροντά τε. Τότε ἡ παιδεία ἀπαγορεύεται εἰς τὰς Ἑλλήνας, ἡ ἐκκλησία των ἐπαπειλεῖται ἐκ νέου, καὶ ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς συνεχεῖς μεταθέσεις. Μάταια προσπαθήσεις! Ἡ ἀδικία ποτὲ δὲν εὐτυχεῖ εἰς τὰς σκοπέρας τῆς, ὁ Θεὸς προσατεύει τὸν πιστόν τε λαόν, ἡ ἐκκλησία διαμένει, καὶ αἱ πρώται ἀκτίνες τῶν φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν φώτων ἀνατέλλουσιν ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς διὰ νὰ λαμπρύνωσι πάλιν τὰς κορυφαὶς τῆς Παρθενῆς.

Σοφοὶ ἄνδρες διδασκόμενοι κατ' ἀρχαίς εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τὰ πλέον πεπολισμένα τῆς Εὐρώπης μέρη, μετέφερον εἰς τὴν πατρίδα των τὴν πρὸς τὴν παιδείαν κλίσιν, καὶ τὴν μέθοδον τῆς διδασκείας καὶ μαθημάτων. Ὁ πρῶτος ἔτος κλονισμὸς ἔκαμε θαυμάσιον ἀποτέλεσμα εἰς τῶν Ἑλλήνων τὰ πνεύματα. Ὁ ἔρωσι τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν προσήλωσε τὰ ἑλέμματα των πρὸς τὴν πηγὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦλθε πρὸς αὐτὰς τὸ εὐεργέτημα τῆτο, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τὰ προαύλια ἀποκαθιστῶνται καιὶ τῆς φιλοσοφίας. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκπαιδεύσεως κάμνει νὰ ληφθῶσι τῆς ἀποκτήσεώς της τὰ μέτρα, καὶ ἀνυπόμονος ἡ περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν μέτρων τέτων ἔρευνα φθάνει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς νὰ ζηρήξῃ τὸν διοργανισμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς κλήσεως, νὰ φέρῃ τὸ ἔθνος διὰ φρονίμων διδασκαλιῶν

ἐς καλλιτέραν ὑπαρξιν ὑπὸ τὸν δεσποτισμὸν, ἢ νὰ τὸ προπαρασκευάσῃ ἐς τὰ μεγάλα ἐπιχειρήματα, ὅπου τὸν ὀ ἀνεξάρτητος διευθυντὴς τῆς τύχης τῶν ἐθνῶν εὐδοκίησῃ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀναγέννησιν. Ἐσοχάσθησαν λοιπὸν νὰ διοργανίσωσι τὴν ἐκκλησίαν, δηλ. νὰ χαλινώσωσι τρόπον τινὰ τὴν ἕως τότε αὐθαίρετον τῆ Πατριάρχῃ ἐξουσίαν, νὰ καθυποβάλωσι τὸν κλῆρον εἰς κανονισμὸς, νὰ δάσωσι εἰς τὸ ἔθνος παρασατικὴν τινὰ δύναμιν, ἢ νὰ διαθέσωσι τὰς προσόδους τῆς ἐκκλησίας εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἐμπορῶσι εἰς κατεπειγούσας περιπτώσεις νὰ χρησθῶσι τὰς τρέπες εἰς ἐξιλύωσιν τῆς ὀργῆς, ἢ εἰς ἀνάκτησιν τῆς εὐνοίας τῆς Τερικῆς κυβερνήσεως.

Τὸ μέγα τῆτο ἐπιχειρήμα ἐπέτυχε τὸν σκοπὸν τε, καὶ ἰδὲ τὸ ἐξ αὐτῆ ἀποτέλεσμα.

1. Ἡ Σύνοδος συγκειμένη ἀπ' ὄλης τῆς Μητροπολίτας καὶ Ἀρχιεπισκόπους, αἵτινες εὐρίσκοντο εἰς Κωνσταντινῶπολιν, ἐτάθη ἡ πρώτη βᾶσις ταύτης τῆς μεταρρυθμίσεως. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν μελῶν τῆτων καὶ τὸ ἄσφατον ἐπέφερε συχνάκις ταραχὰς καὶ ἀτοπίαν. Ἡ Σύνοδος λοιπὸν περιορίσθη εἰς ὀκτῶ μέλη, καὶ ἀκόλῃως εἰς δέκα, προσθεντῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος καὶ Δέρκων, οἱ ὁποῖοι διέτριβον σχεδὸν πάντοτε εἰς Κωνσταντινῶπολιν.

2. Ἡ Σύνοδος, οἱ εὐγενεῖς, οἱ σημαντικώτεροι μεταξὺ τῶν ἐμπόρων, οἱ κᾶτοικοι καὶ οἱ τεχνῖται ἐσχημάτιζον ἐθνικὴν τινὰ συνέλευσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέδωκαν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ τὸν Πατριάρχην.

3. Τὸ ταμεῖον τῆς Ἐκκλησίας ἐνεπισηύθη εἰς ἐπιτροπὴν τινὰ συγκειμένην ἐκ δώδεκα μελῶν, δηλ. τεσσάρων Μητροπολιτῶν, τεσσάρων πληρεξουσίων τῶν εὐγενῶν καὶ τεσσάρων τῆς τρίτης τάξεως. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἀναγεῖται κατ' ἔτος, δίδουσα λογαριασμὸν τῶν πράξεών της εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

4. Τὸ ταμεῖον τῆτο ἐλευθερώθη ἀπὸ τὰ ἐξοδα, εἰς τὰ ὁποῖα ἕκαστος νέος Πατριάρχης ὑπεχρεῖτο, ἐπειδὴ ἐκανονίσθη νὰ ἐξοδεύῃ ἐξ ἰδίων τε.

5. Ἡ Πατριαρχικὴ σφραγὶς, μετὴν ὁποίαν σφραγίζονται αἱ πρὸς τὴν Πόρταν ἀναφοραὶ, καὶ τὰ χρεωσικὰ γραμματῖα τῆς ἐκκλησίας, διηρέθη εἰς τέσσαρα τμήματα. Τέσσαρες Μητροπολίται, μέλη τῆς Συνόδου, κρατῶσιν ἀνὰ ἓν ἐξ αὐτῶν, ὁ δὲ Πατριάρχης ἔχει τὴν λαβὴν, μετὴν ὁποῖαν ἐνδύνται τὰ τέσσαρα ταῦτα τμήματα, εἰς τρόπον ὥστε, ὅπου τινὰ πρόκειται λόγος νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν πατριαρχικὴν σφραγίδα, ἀπαιτεῖται ἡ συνδρομὴ τῆ Πατριάρχῃ καὶ τεσσάρων μελῶν τῆς Συνόδου.

Ὁ κανονισμὸς ἔτος, καὶ ὅλα ὅσα ἐξ αὐτῆ παράγονται, εἶναι ἐπικυρωμένα μετὰ διπλώματα τῆ Σελτάνε.

Ὁ Πατριάρχης καὶ ἐπίσκοπος Κωνσταντινῶπόλεως εἶναι ὁ ἀνώτατος κριτὴς τῶν Ἑλλήνων, αἵτινες κατοικῶσιν εἰς ταύτην τὴν Μητρόπολιν, καθὼς εἶναι καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι εἰς τὰς εἰς τὴν ἐπαρχίαν των κατοικῶντας, καὶ ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά τε συνεδρεύων μετὰ μίαν σύνοδον ἰδιαιτέραν συγκειμένην ἀπὸ τῆς πρώτης αὐλικῆς τε ἱερωμένους καὶ λαϊκῆς. Τὸ δικαστήριον τῆτο ἀνοίγει δις τῆς ἑβδομάδος μετὴν μεγαλητέραν πομπὴν, καὶ εἶναι ἐπίσης τῆς ἀρμοδιότητός τε καὶ πολιτικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεις.

Ὁ Πατριάρχης διατάζει κατὰ τὰς ἰδίους τύπες τῆ μεγάλε Βεζύρη μεταχειριζόμενος τὸν Κώδικα τῆ Ἰερωνιαῖ. Ἐχει τὸ δικαίωμα νὰ πέμπῃ τὰς ἐνόχους εἰς τὸ κᾶτεργον, ἢ εἰς τὴν φυλακὴν καλεσμένην Μπάνιον, χωρὶς νὰ χρεωστῇ νὰ δῶν λόγον εἰς κανένα· ἐμπορεῖ προσέτι νὰ ἐξορίσῃ τὰς ἐν' ἄλλοις, ἢ νὰ τὰς κλείῃ εἰς φρέγια, ἢ εἰς ταύτην τὴν περίφασιν ζητῆ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Πόρτας, ἢ τις δὲν δύναται νὰ τῆ τὴν ἀρνηθῇ. Οἱ Γενίτσαροι σχηματίζουσι τὴν τιμητικὴν φυλακὴν τῆ Πατριάρχῃ, ἐξαρτῶμενοι ἀπὸ αὐτῶν, ἢ ἐκτελῶντες ἀκριβῶς τὰς διαταγὰς τε.

Ὅπου τινὰ Χριστιανὸς ἐκκλησιαστικῆς εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Πόρτας, καὶ καταδικάζεται εἰς ἐσχάτην καταδίκην, δύναται νὰ λυτρωθῇ ὑπὸ τῆ Πατριάρχῃ, ὅσις διορίζει τὰς φύλακὰς τε νὰ τὸν ἀρπάσωσι, ἢ τὸν πέμπῃ ἐπιμένως εἰς τὸ κᾶτεργον. Εἰδοποιεῖ δὲ τότε τὴν κυβερνήσιν, ἢ ὁποῖα δὲν ἐμπορεῖ πλέον νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Συχνάκις καὶ Τῆρκοι ἢ Ἑβραῖοι, ἔχοντες διαφορὰς μετὰ Χριστιανῶν, προτιμᾶσι τὸ Δικαστήριον τῆ Πατριάρχῃ ἀπὸ κάθε ἄλλο, καὶ πηγαίνουσι ἐκεῖ νὰ κριθῶσι. Τὸ Πατριαρχεῖον ἔχει παρομοίως τὰ δεσμοτήριά τε διὰ τὰ ἐπανορθωτικὰ πταίσματα.

Ὡς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Πατριάρχης, προεδρεύει τῆς μεγάλης Συνόδου συγκειμένης ἀπὸ Μητροπολιτῶν. Τῆτο τὸ μέγα Δικαστήριον ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὸ ν' ἀποφασίσῃ ἢ ἐκκλησιαστικῶς καὶ κοσμικῶς ὑποθέσεις. Ὅπου τινὰ ὁ Πατριάρχης εἶναι πεπαιδευμένος καὶ πνευματώδης, ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὴν Σύνοδον. ἄλλως δὲ ἡ δύναμις τε εἶναι πολλὰ περιορισμένη. Ἡ Πόρτα γνωρίζει τὸ δικαστήριον τῆτο, καὶ ὅλα τὰ φερμάνιά τε διευθύνονται πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ πρὸς τὴν Σύνοδον. Τὰ μέλη τῆς Συνόδου γνωρίζουσι ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν καὶ τὰς νόμους τῆ Τερικῆ βασιλείας, καὶ ἔχουσι μεγάλην πείραν περὶ πάντα τὰ ἀφ' ὧν τὴν πολιτικὴν διοίκησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Αἱ ἀποφάσεις τῶν ἐπισκόπων ἐμπορῶν ν' ἀναθεωρηθῶσι καὶ ν' ἀκυρωθῶσιν ὑπὸ τῆς Συνόδου. Εἰς τοιαύτην δὲ περίφασιν ἡ σύνοδος θεωρεῖται ὡς

ἐκκλητικὸν δικαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληες ἐμπορῶν νὰ προσέρχωνται, καὶ νὰ παραπονῶνται διὰ τὰς ἀποφάσεις τὰς ἐκδιδόμενας παρ' ἐκάστου τῶν Ἐπισκόπων, ἢ Μητροπολιτῶν. Αἱ διαφοραὶ δὲ, αἵτινες θεωροῦνται ἀπὸ τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν ἰδιαιτέραν τε Σύνοδον, δὲν δύνανται, διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν σέβας, νὰ ἐκκαλῶνται ἐνώπιον τῆς μεγάλης Συνόδου. Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης εἰς τὰς μεγάλας πολιτικὰς ἢ ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, ἐμφρόνως φερόμενος, τὸς συμβελεύεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Τὸ δικαστήριον τῆτο συνεδριάζει δις τῆς ἐβδομάδος.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΓΕΩΡΓΙΚΑ.

Αἰτία ἀκαρπίας τῶν καρποφόρων δένδρων.

Αὐτὸ τὸ φαινόμενον ἐκλήττει πολλὰκις τὸς γεωργούς, καὶ ὅλοι σχεδὸν ἀγνοῦν τὴν αἰτίαν.

Πρέπει πρῶτα νὰ ἐξεύρωμεν ὅτι ὅλα τὰ εἶδη τῶν καρπῶν διαφθείρονται μὲ τὸν καιρὸν, καὶ ὅτι σπανίως μεταγεννῶνται διὰ τῆ σπόρου. Τὸ δένδρον χάριν λόγου ὅπῃ γεννᾶται ἀπὸ σπόρον ἑνὸς καλῆ μήλης, ἢ ἀπὸ τὸ κικῆτσι ἑνὸς ἀξιολόγου βροδακίτου, δὲν κάμνει ποτὲ τὸ ἴδιον εἶδος, ἀλλὰ πολλὰ κατώτερον, ἢ διόλου ἀγριον. Διὰ τῆτο ἐπενοήθη ἡ ἐμφυτία, δηλ. τὸ ἐγκέντρωμα ἢ μπόλιασμα, καθὼς τὸ ἐξεύρωμεν ὅλοι, ὁ μόνος τρόπος, διὰ τῆ ὁποῖα διατηροῦνται καὶ βελτιόνονται τὰ εἶδη τῶν καρπῶν. Τὸ δένδρον ὅμως, ἀπὸ τὸ ὁποῖον λαμβάνει τινὰς τὸ ἐγκέντρωμα, πρέπει πρῶτον νὰ καρποφορήσῃ, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ δύναμιν. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἀγνοίαν τῶν μὴ προσέχοντες τὰ δένδρα ὅπῃ ἐγκεντροῦν, ἢ δὲν καρποφορῶν παντελῶς, ἢ καὶ ἂν κάμνουν πρῶτον πολλὰ ὀλίγους καρπούς, μετὰ δύο ἢ τρεῖς χρόνους πίπτειν εἰς παντελῆ ἀκαρπίαν. Τὰ τοιαῦτα δένδρα, ἢμπορῶν πάλιν νὰ καρποφορήσῃ, ἂν ἐκ νέου ἐγκεντρηθῆν ἀπὸ δυνατὸν δένδρον, τὸ ὁποῖον ἤδη ἐκαρποφόρησεν.

Βλέπομεν ἐνίοτε μερικά φυτὰ ἀσθενῆ, καὶ πᾶχοντα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀναλαμβάνουν μὲ ὅλην τὴν περιποίησίν μας. Αὐτὸ ὁμοίως προσέρχεται ἀπὸ τὸν σπόρον ὅπῃ τὰ ἐγέννησεν, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτον βεβαίως ἀρκετὰ ὄριμος.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐξεύρωμεν διὰ γενικὸν κανόνα, ὅτι εἰς τὸ γένος τῶν φυτῶν, καθὼς καὶ εἰς τὸ τῶν ζώων, τὰ άτομα ὅπῃ δὲν ἐφθασαν αἰκόμη εἰς ὄριμον ἡλικίαν, δὲν εἶναι ἀρμόδια διὰ νὰ καρποφορήσῃ.

Γ. Παλαμολόγος.